

A. Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

1. Algemeen

In 2006 vergaderde de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding 4 maal in de volgende samenstelling:

LEDEN	22/03	24/05	14/06	22/11
J. DE BRAEKELEER	X	X	X	X
L. DE DROOGH	A	A	X	V
K. DE MEESTER	V	V	V	A
K. DE MEULDER	A	A	V	V
H. DE VOS	X	X	X	X
J. FLOUR	V	A	X	V
E. FRANS	V	V	X	X
G. GEHRE	V	A	V	A
A. GORIS	X	X	X	X
B. PEETERS	A	A	A	A
C. PEETERS	V	V	V	A
S. PELCKMANS	A	V	A	A
M. PLATTEAU, voorzitter	X	X	X	X
M. PRICE	V	V	V	X
G. PUYPE, ondervoorzitter	X	V	X	X
G. RUEBENS	V	V	V	V
A. SCHATTEMAN	V	V	V	V
D; VAN DER AA	V	V	V	V
P. VAN HOORICK	X	A	V	A
E. VAN LENT	A	V	V	A
B. VANSTEELANDT	X	X	X	V
E. VAN TROOSTENBERGHE	X	A	X	A
T. VANWING	A	A	A	A
K. VERMEERSCH	A	A	A	A

X = aanwezig V = verontschuldigd A = afwezig.

* Ingrid Vandekelder nam in de loop van 2006 ontslag uit de plenaire Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding en werd vervangen door Geert Ruebens.

In 2006 kwam de Raad voor Volksontwikkeling en cultuurspreiding 4 maal samen: op 22 maart, 24 mei, 14 juni en 22 november 2006, telkens onder voorzitterschap van mevrouw Marleen Platteau.

Het secretariaat van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding werd waargenomen door Christine Bussche. Alle vergaderingen hadden plaats in het Markiesgebouw te Brussel.

In de **vergadering van 22 maart 2006** werden twee adviezen goedgekeurd: enerzijds het advies over de informatieopdracht van de openbare bibliotheek (bijlage 2) en anderzijds het advies betreffende de samenwerking tussen school en bibliotheek (bijlage 3). De vergadering werd

afgerond met een stand van zaken omtrent de evaluatie van het decreet op het lokaal cultuurbeleid.

In de **vergadering van 24 mei 2006** werd het advies betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2002 ter uitvoering van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid goedgekeurd (bijlage 4).

In de **vergadering van 14 juni 2006** werden volgende adviezen besproken en goedgekeurd:

- Advies betreffende het Reglement voor de ondersteuning van het Vlaamse Circuslandschap (bijlage 5);
- Advies betreffende de Prijs voor het Sociaal Cultureel Werk (bijlage 6);

In deze vergadering werd ook van gedachten gewisseld over de toekomst van de strategische advisering en van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding en zijn commissies in het bijzonder.

In de laatste plenaire vergadering van het jaar - de **vergadering van 22 november 2006** - werden volgende adviezen uitgebracht:

- Advies betreffende het voorontwerp van decreet houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (bijlage 7);
- Advies betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende uitvoering van het decreet van 22 december 2000 betreffende de amateurkunsten (bijlage 8);
- Herwerkt advies betreffende de evaluatie van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk (bijlage 9).

2. Adviezen

In 2006 werden door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding volgende adviezen uitgebracht:

- advies over de informatieopdracht van de openbare bibliotheek (bijlage 2);
- advies betreffende de samenwerking tussen school en bibliotheek(bijlage 3);
- advies betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2002 ter uitvoering van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid (bijlage 4);
- advies betreffende het Reglement van de ondersteuning van het Vlaamse Circuslandschap (bijlage 5);
- advies betreffende de Prijs van het sociaal-cultureel werk(bijlage 6);
- advies betreffende het voorontwerp van decreet houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (bijlage 7);
- advies betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende uitvoering van het decreet van 22 december 2000 betreffende de Amateurkunsten (bijlage 8);
- herwerkt advies betreffende de evaluatie van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk (bijlage 9).

B. Commissie Amateurkunsten

In 2006 vergaderde de Commissie Amateurkunsten 3 keer.

LEDEN	08/06	04/10	08/11
E. FRANS, voorzitter	X	X	X
K. DE MEULDER	X	V	X
B. PEETERS	V	V	V
B. VANSTEELANDT	V	X	X

X = aanwezig V = verontschuldigd A = afwezig

Het secretariaat van de Commissie Amateurkunsten werd waargenomen door Christine Bussche.

In 2006 vergaderde de Commissie Amateurkunsten 3 keer: op 8 juni, op 4 oktober en op 8 november 2006, telkens onder voorzitterschap van de heer Eddy Frans.

In de **vergadering van 8 juni 2006** werd het advies betreffende het Reglement voor de ondersteuning van het Vlaamse Circuslandschap voorbereid.

Zowel de **vergadering van 4 oktober 2006** als deze van **8 november 2006** werden integraal gewijd aan de voorbereiding van het advies betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende uitvoering van het decreet betreffende de Amateurkunsten.

C. Commissie Bibliotheken

In 2006 vergaderde de Commissie Bibliotheken nog 3 keer als afzonderlijke commissie in de volgende samenstelling:

LEDEN	17/01	18/01	13/03
J. VAN BORM, voorzitter*	X	-	-
K. DE MEESTER	V	V	V
C. PEETERS	X	X	X
G. PUYPE	X	X	V
G; RUEBENS	-	-	X
A. SCHATTEMAN	X	V	X
I. VANDEKELDER*	V	X	X
E. VAN TROOSTENBERGHE	X	X	X

X = aanwezig V = verontschuldigd A = afwezig.

* Julien Van Borm nam eind 2005 ontslag als voorzitter van de Commissie Bibliotheken en als lid van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, maar zat de eerste vergadering van 2006 van de Commissie Bibliotheken waarin de nota met betrekking tot *Samenwerking tussen school en bibliotheek* met vertegenwoordigers uit het werkveld Onderwijs en Bibliotheken werd besproken nog voor. De andere vergaderingen werden geleid door Chris Peeters, voorzitter a.i.

* Ingrid Vandekelder nam in de loop van 2006 als lid ontslag uit de Commissie Bibliotheken en uit de plenaire Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding en werd in beide vervangen door Geert Ruebens.

Het secretariaat van de Commissie Bibliotheken werd waargenomen door Christine Bussche

In de **vergadering van 17 januari 2006** werd de ontwerpnota *Samenwerking school en bibliotheek* besproken in aanwezigheid van een vertegenwoordiging van het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken en van de koepelorganisaties van de verschillende onderwijsnetten.

In de **vergadering van 18 januari 2006** werden afspraken gemaakt over de verdere voorbereiding van de evaluatie van het decreet op het lokaal cultuurbeleid.

Na een eerste verkennende vergadering op 5 februari 2006 werd rekening houdend met de vaststelling dat het advies betreffende de evaluatie van het decreet op het lokaal cultuurbeleid voorwerp uitmaakt van de agenda van beide commissies beslist de Commissie Bibliotheken en de Commissie Culturele Centra vanaf eind maart 2007 definitief samen te voegen in de Commissie Bibliotheken en Culturele Centra onder voorzitterschap van Marleen Platteau.

De Commissie Bibliotheken kwam na de samenvoeging met de Commissie Culturele Centra (zie verder) nog eenmaal - in de **vergadering van 13 maart 2006** - samen in haar oorspronkelijke samenstelling voor de bespreking en verwerking van de reacties op de ontwerpnota *Samenwerking school en bibliotheek* (zie hoger).

D. Commissie Culturele Centra

In 2006 vergaderde de Commissie Culturele Centra nog één keer als afzonderlijke commissie in de volgende samenstelling

LEDEN	13/01
A; GORIS, voorzitter	X
S. PELCKMANS	V
M. PRICE	V
D. VAN DER AA	V
E. VAN LENT	X

X = aanwezig V = verontschuldigd A = afwezig

Het secretariaat van de Commissie Culturele Centra werd waargenomen door Christine Bussche. In 2006 vergaderde de Commissie Culturele Centra nog een maal op **19 januari 2006** onder voorzitterschap van mevrouw Anjes Goris in de oorspronkelijke samenstelling. Deze vergadering werd integraal besteed aan de oplijsting van voorstellen voor wijzigingen aan het decreet op het lokaal cultuurbeleid.

Na een eerste verkennende vergadering op 5 februari 2006 werd rekening houdend met de vaststelling dat het advies betreffende de evaluatie van het decreet op het lokaal cultuurbeleid voorwerp uitmaakt van de agenda van beide commissies beslist de Commissie Bibliotheken en de Commissie Culturele Centra vanaf eind maart 2007 definitief samen te voegen in de Commissie Bibliotheken en Culturele Centra onder voorzitterschap van Marleen Platteau.

E. Commissie Bibliotheken en Culturele Centra

LEDEN	07/02	22/05	21/06	18/10
M. PLATTEAU, voorzitter	X	X	X	X
K. DE MEESTER	V	X	V	V
A. GORIS	X	X	X	X
C. PEETERS	V	X	V	V
S. PELCKMANS	V	V	X	V
M. PRICE	X	X	V	X
G. PUYPE	X	V	X	V
G. RUEBENS	-	V	V	X
A. SCHATTEMAN	V	V	V	V
I; VANDEKELDER*	X	-	-	-
D. VAN DER AA	V	V	V	V
E. VAN LENT	X	X	X	X
E. VAN TROOSTENBERGHE	X	V	X	X

X = aanwezig V = verontschuldigd A = afwezig

* Ingrid Vandekelder nam in de loop van 2006 als lid ontslag uit de Commissie Bibliotheken en uit de plenaire Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding en werd in beide vervangen door Geert Ruebens.

Het secretariaat van de Commissie Bibliotheken Culturele Centra werd waargenomen door Christine Bussche.

Eind 2005 diende Julien Van Borm zijn ontslag in als voorzitter van de Commissie Bibliotheken en als lid van het Dagelijks Bestuur en van de Plenaire Vergadering van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding. Om zo pragmatisch mogelijk met deze wijziging om te gaan en mede door het feit dat de resterende werkzaamheden van zowel de Commissie Bibliotheken als de Commissie Culturele Centra een gezamenlijke materie - de evaluatie van het decreet op het lokaal cultuurbeleid – betreft, werd beslist om beide commissies samen te voegen tot de Commissie Bibliotheken en Culturele Centra onder voorzitterschap van Marleen Platteau. Deze gezamenlijke commissie vergaderde in 2006 viermaal: op 7 februari, 22 mei, 21 juni en op 18 oktober 2006.

In de **vergadering van 7 februari 2006** werden de insteeknota's met voorstellen voor inhoudelijke aandachtspunten in het kader van de evaluatie van het decreet op het lokaal cultuurbeleid op elkaar afgestemd.

De **vergadering van 22 mei 2006** werd integraal besteed aan de voorbereiding van het advies betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2002 ter uitvoering van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid.

De **samenkomst van 21 juni 2006** had als enig agendapunt de bespreking van de standpuntverklaring met betrekking tot de nota *Evaluatie decreet lokaal cultuurbeleid*.

In de laatste **vergadering van** dit werkjaar – **18 oktober 2006** – werd het advies met betrekking tot het ontwerp van wijziging van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid voorbereid.

F. Commissie Volksontwikkeling

In 2006 vergaderde de Commissie Volksontwikkeling 4 maal in de volgende samenstelling:

LEDEN	13/03	29/05	12/06	13/11
J. DE BRAEKELEER, voorzitter	X	X	X	X
L. DE DROOGH	X	V	V	V
H. DE VOS	X	X	X	X
J. FLOUR	V	V	V	X
G. GEHRE	X	X	X	X
P. VAN HOORICK	X	X	V	X
T. VANWING	V	V	V	V
K. VERMEERSCH	X	X	V	X

X = aanwezig V = verontschuldigd A = afwezig

Het secretariaat van de Commissie Volksontwikkeling werd waargenomen door Christine Bussche.

In 2006 kwam de Commissie Volksontwikkeling viermaal samen: op 13 maart, 29 mei, 12 juni en op 13 november 2006, telkens onder voorzitterschap van de heer Jan De Braekeleer.

Alle vergaderingen van 2006 hadden als enig agendapunt de opvolging van de stand van zaken van de evaluatie van het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

In de laatste vergadering van 13 november 2006 werd de tekst van het advies betreffende de evaluatie van het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk zoals dat op 20 april 2005 door de plenaire vergadering van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding werd bekrachtigd, herwerkt.

Bijlage 1

RAAD VOOR VOLKSONTWIKKELING EN CULTUURSPREIDING

De Heer Jan DE BRAEKELEER
Heidebergstraat 34
3010 LEUVEN
jan@wisper.be

Mevrouw Kathleen DE MEESTER
Neerstraat 125
3150 WESPELAAR
Haacht@bibliotheek.be

De Heer Hugo DE VOS
Rondehuisjesdreef 10
9031 DRONGEN
hugo.de.vos@fov.be

De Heer Gunter GEHRE
Hellegatstraat 29
2845 NIEL
gunter.gehre@khleuven.be

De Heer Bruno PEETERS
Oosterlinckhoflaan 17
2180 EKEREN
bruno.peeters@europeade.be

de Heer Staf PELCKMANS
Pastoor Ceulemansstraat 18
2330 MERKSPLAS
staf.pelckmans@turnhout.be

De heer Michel Price
Larestraat 34
1980 ZEMST
michel.price@mechelen.be

De heer Geert RUEBENS
Zedelgemsesteenweg 162
8480 EERNEGEM
geert.ruebens@bibliotheek.be

De Heer Julien VAN BORM
PB 13
2610 ANTWERPEN-WILRIJK
julien.vanborm@ua.ac.be

De Heer Luc DE DROOGH
Goedendagstraat 36
2140 BORGERHOUT
luc.dedroogh@hogent.be

De Heer Koenraad DE MEULDER
Molenstraat 50
2018 ANTWERPEN
koenraad.de.meulder@kooorenstem.be

Mevrouw Joke FLOUR
Oude Heerestraat 12
2360 OUD-TURNHOUT
joke.flour@natuurpunt.be

Mevrouw Anjes GORIS
Kauwenlaan 22
1700 DILBEEK
anjes.goris@skynet.be

De Heer Chris PEETERS
Graaf de Ribaucourtplein 8
2550 KONTICH
Chris.Peeters@khm.be

Mevrouw Marleen PLATTEAU
Roesemslos 18
1742 TERNAT
marleenplatteau@ccdeploter.be

De Heer Geert PUYPE
Geluwestraat 28
8930 MENEN
geert.puype@menen.be

Mevrouw Ann SCHATTEMAN
Drongendreef 88
9180 MOERBEKE
ann.schatteman@hfamilie.com

Mevrouw Ingrid VANDEKELDER
Haneveldlaan 18
1850 GRIMBERGEN

Mevrouw Diane VAN DER AA
Londerzeelseweg 103
1880 KAPELLE-OP-DEN-BOS
info@gcoudepastorie.be

De Heer Eugeen VAN LENT
Collegelaan 16
2880 BORNEM
eugeen.vanlent@terdift.be

De Heer Edwin VAN TROOSTENBERGHE
Roger Pietersstraat 4
8431 MIDDELKERKE
edwin.vantroostenberghe@middelkerke.be

Mevrouw Kristien VERMEERSCH
Steenputtenstraat 18
3080 TERVUREN
kristien.vermeersch@netwerk-vlaanderen.be

De Heer Paul VAN HOORICK
Iepenstraat 82
9100 SINT-NIKLAAS
pvanhoorick@linxplus.be

Mevrouw Bea VANSTEELANDT
Dries 12
1785 MERCHTEM
bea@kunstwerkt.be

De Heer Tom VANWING
Louis Bertrandlaan 48
1030 BRUSSEL
tvwing@vub.ac.be

Bijlage 2

Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 22.03.06) betreffende de informatieopdracht van de openbare bibliotheek

VOORAF

Dit advies is tot stand gekomen na grondige voorbereiding door de Commissie Bibliotheken. Uitgangspunt vormden de aandachtspunten voor het Memorandum 2004 aan de nieuwe Vlaamse Regering vanuit de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, waarbij aandacht gevraagd wordt voor bovenvermelde problematiek.

Met dit advies wil de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding de minister uitnodigen om in de Beleidsbrief Cultuur 2007 replek te geven op onderstaande aanbevelingen

DEEL 1 SITUERING

Mensen hebben vragen, niet alleen in het kader van research, studie of beroep. Mensen hebben ook vragen binnen de autonome levenssfeer. Die vragen situeren zich in een bepaalde context:

Iemand wil solliciteren.

Iemand gaat scheiden.

Iemand schildert.

Iemand gaat bouwen.

Iemand heeft een conflict met de huisbaas.

Iemand gaat een belangrijke aankoop doen.

Iemand gaat op reis.

Iemand heeft een medisch probleem.

Iemand zoekt innerlijke verdieping.

Iemand is zwanger.

Iemand heeft een kind met ADHD.

Iemand gaat zijn woning herinrichten.

...

Het antwoord op die vragen stelt hen mogelijks in staat inzichten te verwerven, beter te functioneren, een geschikte keuze te maken, ... Het antwoord op vragen kan een hulpmiddel zijn bij het verbeteren van de persoonlijke levenskwaliteit.

In vele gevallen komt het antwoord uit de directe omgeving: familie, vrienden, burens. Soms komt het antwoord via de massamedia. De mensen worden geconfronteerd met een hele waaier van informatie-aanbieders, zowel binnen het commerciële circuit als in het publieke domein. Informatie komt steeds meer in digitale en multimediale vorm beschikbaar. De zo beschikbare informatie groeit explosief. Het terug kunnen vinden van informatie wordt er niet eenvoudiger op en het kunnen bedienen van alle randapparatuur vraagt ook nieuwe vaardigheden.

Een toenemend aantal organisaties staat – vaak met overheidsmiddelen – klaar om mensen bij te staan in hun zoektocht naar informatie: werkwinkels, leerwinkels, KMO-loketten, opvoedingswinkels, woonbureaus, jongereninformatiepunten, uit-punten,... Het gevaar dreigt dat de burger door het bos de bomen niet meer ziet. De gemeentebesturen zien zich geplaatst voor de taak om op het lokale niveau de nodige coördinatie te garanderen. Daarbij zal de positie en functie van de openbare bibliotheek tussen de andere informatiebemiddelaars moeten uitgeklaard worden. Voor het publiek moet duidelijk zijn met wat voor vragen hij in de bibliotheek terecht kan.

Binnen verschillende maatschappelijke domeinen ontstaan de laatste jaren dus initiatieven die het één-loket-principe in de praktijk brengen. Verschillende diensten binnen een domein vinden elkaar in het organiseren van één front office, waar de bevolking terecht kan voor eerstelijns informatie en een basisdienstverlening.

Deze initiatieven zijn zeer ongelijk in opzet, budget, omvang van de dienstverlening, enz. Sommige worden door de overheid georganiseerd, andere door non-profit organisaties. Sommige brengen alle representatieve partners binnen een maatschappelijk domein samen, andere beperken zich tot één zuil. Sommige zijn landelijk georganiseerd, andere zijn regionale initiatieven.

Enkele voorbeelden

Domein	Loket	Partners
Werk	Werkwinkel	VDAB, PWA, OCMW,...
Levenslang leren	Leerwinkel	VDAB, DIVA, VIZO, SoCius,...
Vrije tijd	In- en uitwinkel	Toerisme Vlaanderen ,CultuurNet Vlaanderen, VCOB,...
Zelfstandig ondernemen	KMO-loket	
Opvoeding	Opvoedingswinkels	
Gezondheid	Infodienst voor Gezondheid	CM
Jongeren	JIP	Delta, JIAC

Waaruit kan de informatiebemiddeling van de openbare bibliotheek bestaan?

1. Het stimuleren van het stellen van vragen.
2. Het bieden van hulp bij het formuleren van vragen.
3. Het bieden van hulp bij de zoektocht naar informatiebronnen.
4. Het pro-actief presenteren van informatiepakketten die een antwoord bieden op veel voorkomende vragen.
5. Het etaleren van de verschillende informatiebronnen die binnen de vraagcontext van de klant relevant kunnen zijn.
6. Het aanbieden van basisinformatie rond de belangrijkste vraagcontexten in een eenvoudige taal (ten behoeve van mensen die minder informatievervaardigd zijn).
7. Het aanbieden van lokale informatie, gekoppeld aan algemene informatie (wie bouwt is niet enkel geïnteresseerd in de toelagen van de eigen gemeente), in het bijzonder met betrekking tot de overheidsinformatie.
8. Het mogelijk maken van het ter plekke consulteren van informatiebronnen.
9. Het uitlenen van informatiebronnen.
10. Het bieden van hulp bij de bediening van de zoekinstrumenten.
11. Het zelf zoeken van de antwoorden ten behoeve van mensen die niet informatievervaardigd zijn.
12. Het doorverwijzen van klanten naar organisaties die meer gespecialiseerde informatie kunnen bieden.
13. Het doorverwijzen van klanten naar organisaties die naast informatiebemiddeling ook een meer uitgebreide dienstverlening bieden (bv. trajectbegeleiding).

In het kader van de functieverbreding is het ook mogelijk in de plaats te treden van de klant bij het formuleren van een aanvraag. Voorbeelden:

- Het reserveren van een ticket
- Het aanvragen van een gemeentelijk document
- Het invullen van een elektronisch formulier

Het gaat om handelingen die informatiegeletterden zelf via het internet kunnen uitvoeren. De bibliotheek helpt of treedt in de plaats van mensen die niet informatiegeletterd zijn. Op dit ogenblik zijn er al heel wat bibliotheken die sporadisch publiekswerk doen voor andere gemeentediensten omwille van hun lage drempel. Bv. verkoop grabbelpassen.

- Het regelen van een afspraak met een dienst of organisatie die verder kan helpen.
Wat niet kan in een openbare bibliotheek is individuele dossieropvolging, advies (behalve leatuuradvies) of hulpverlening.

Argumenten voor de rol van de openbare bibliotheek als infopunt

1. Voor iedereen nabij, aanwezig op minstens één locatie in elke Vlaamse gemeente.
2. Openbaar, publiek karakter.
3. Richt zich op de hele bevolking.
4. Onafhankelijk, onpartijdig, betrouwbaar.
5. Geen fysieke drempel.
6. Geen financiële drempel.
7. Ruime, klantvriendelijke openingsuren (binnen en buiten de kantooruren).
8. Stelt een veelheid aan media ter beschikking die meestal ook uitgeleend worden.
9. Veelzijdig aanbod.
10. Lokale naast algemene informatie.
11. Anonieme en neutrale omgeving: bezoekers kunnen vrijblijvend en ongedwongen binnenlopen.
12. Vraagbehandeling geschiedt vanuit belang van de gebruiker (bepaalt zelf wat hij kwijt wil). Gebruikers vinden zelfstandig de weg en/of hebben de mogelijkheid om vragen te stellen en ondersteuning te krijgen bij het oriëntatieproces.
13. De dienstverlening gebeurt door professioneel geschoolde en ervaren medewerkers.
14. De mensen komen in de openbare bibliotheek nu sowieso al het soort vragen stellen waarop de verschillende winkels een antwoord willen geven.

Ontwikkelingen die een gunstig effect hebben op de mogelijkheden van de openbare bibliotheek als infopunt:

- In de toekomst moet 50 % van het personeel minstens op B-niveau ingeschaald zijn.
- De verplichting om lokaal meer samen te werken met andere actoren (met klemtoon op het culturele veld) opent ook poorten naar samenwerking op het vlak van informatiebemiddeling.
- De professionalisering van de openbare bibliotheken is de laatste jaren in een stroomversnelling gekomen door de uitbouw van de bovenlokale structuren (Steunpunten, Streekgericht Bibliotheekbeleid): er is meer communicatie binnen de sector, er worden nieuwe producten ontwikkeld, er is veel vorming.
- Er is brede bewustwording binnen het veld rond het feit dat we meer gebruikersgericht en vraaggericht moeten werken. Op heel wat plaatsen en echelons worden hier rond initiatieven genomen.
- Er is een belangrijk project (Delphi) dat knowhow verzamelt en instrumenten ontwikkelt ten dienste van bibliotheken die meer vraaggericht willen gaan werken. Er belangrijke klemtoon ligt hierbij op de versterking van de inlichtingenfunctie.
- Met nieuwe technologieën kunnen klanten zelf hun uitleningen registreren en komt baliepersoneel vrij om inhoudelijk met de vragen van klanten bezig te zijn.

1. De openbare bibliotheek hoort organisatorisch bij de sector cultuur

Zowel op het Vlaamse niveau als in de provincie als in de gemeente wordt de openbare bibliotheek binnen het departement of de sector cultuur geplaatst. Voor zover men het heeft over de missie 'cultuurspreiding' is dit zonder meer logisch. Wat de informatieve en educatieve missie betreft is dit minder vanzelfsprekend. Informatiebemiddeling hoort een aandachtspunt te zijn voor alle departementen of sectoren. De verantwoordelijken (zowel administratief als politiek) van de diverse departementen of sectoren denken niet altijd meteen aan de bibliotheek wanneer zij invulling willen geven aan het informatiebeleid binnen de hun toegewezen domeinen. Zij hebben minder voeling met de bibliotheken en hebben er geen rechtstreeks zeggenschap over.

In het kader van de voorlichting vanuit de Vlaamse Gemeenschap worden openbare bibliotheken wel sedert enige jaren systematisch gebruikt als distributiekanaal voor folders, brochures, jaarverslagen, enz. Alle nieuwe dienstverlening rond informatiebemiddeling wordt gefinancierd met middelen uit de culturele sector.

2. Er is geen intersectorale ondersteuning vanuit de diverse domeinen

Medewerkers van een openbare bibliotheek zijn getraind in het omgaan met diverse zoekinstrumenten. Ze beschikken over de vaardigheden die verwacht worden van een informatie professional. Daarin worden ze frequent bijgeschoold. Ze worden via diverse kanalen op de hoogte gehouden van hun vak en hebben contact met collega's uit andere bibliotheken. Ze zitten in een netwerk van informatiedeskundigen en krijgen binnen die sector heel wat bovenlokale ondersteuning.

Medewerkers van een openbare bibliotheek zitten niet in netwerken van organisaties die rond een bepaald maatschappelijk domein werkzaam zijn en ze krijgen er ook geen bovenlokale ondersteuning van. Als je je als Leerwinkel wil aanbieden, dan moet je voortdurend op de hoogte blijven van de evoluties uit die sector, kunnen terugvallen op medewerkers uit die sector, enz.

De openbare bibliotheek is met alle informatiedomeinen bezig en kan niet voor elk domein zelf alles gaan uitspitten. Zij kan pas een meer kwalitatieve dienstverlening garanderen als zij ondersteuning krijgt vanuit de sectoren die met deze onderwerpen bezig zijn. Informatiebemiddelaars uit specifieke sectoren kunnen de openbare bibliotheken helpen bij het backoffice uitzoeken van de meest actuele, toegankelijke en betrouwbare bronnen die een antwoord geven op de vragen van klanten.

3. De openbare bibliotheek profileert zich in hoofdzaak als documentatiecentrum

Traditioneel ziet de openbare bibliotheek zichzelf wat haar informatieve taak betreft veeleer als een documentatiecentrum, m.a.w. een plaats waar je documenten kunt consulteren of lenen. Vraagbehandeling beperkt zich vaak tot *wegwijsvragen* (Waar staan de boeken over...?) en *mediavragen* (Waar vind ik het boek met de titel?).

Dat een openbare bibliotheek over zoveel documenten beschikt die meestal ook uitgeleend worden is op zich een troef: in een werkwinkel krijg je geen psychotechnische tests mee, of boekjes met voorbeelden van sollicitatiebrieven. In een VVV-kantoor krijg je wel folders, maar geen reisgidsen.

Maar vaak nemen openbare bibliotheken de collectie eenzijdig als uitgangspunt. In een vraaggerichte bibliotheek zijn de vragen van de mensen het uitgangspunt en wordt er gecollectieerd en ontsloten in functie van deze vragen.

Wat dat betreft zit de openbare bibliotheek met een identiteitsprobleem: wat wil ze voor haar klanten en voor de bevolking betekenen? Vaak is hier geen bewuste keuze gemaakt en de invulling verschilt sterk van gemeente tot gemeente.

Ook als stelt een openbare bibliotheek zich doelbewust op als informatiebemiddelaar, in de ogen van het publiek is het niet de plaats waar je een vraag stelt, maar de plaats waar je een document gaat halen. Wie in een vreemde stad komt en iets over die stad moet te weet komen (een adres, een naam, een plaats) zal eerder denken aan het VVV-kantoor, het politiebureau of zelfs het gemeentehuis dan aan de bibliotheek. Er is dus een imagoprobleem.

Traditioneel richten openbare bibliotheken zich in hoofdzaak op informatie in functie van onderwijs en van persoonlijke intellectuele ontwikkeling. Sedert het bibliotheekdecreet van 1978 is daarin een sterke evolutie en bezoeken mensen de openbare bibliotheek vanuit heel verschillende vraagcontexten. Die hebben vaak te maken met:

- Scharniermomenten of overgang van levensfasen (bv. trouwen of samenwonen, een kind krijgen, scheiden, bouwen, verhuizen, een job zoeken, leven met een ziekte, met pensioen gaan,)
- De behoefte aan oriëntatie in functie van keuzes die men moet maken, beslissingen die men wil nemen (bv. Een belangrijke aankoop doen, op reis gaan, uit gaan) .
- Het zoeken naar inspiratie of voorbeelden in functie van een actie (bv. inrichting van de woning).

In de Angelsaksische landen is er een sterk ontwikkelde inlichtingenfunctie. De bibliotheek is er ook een informatiecentrum waar mensen met vragen terecht kunnen. Naast wegwijsvragen en mediavragen gaat hier om *spuurvragen*: de bibliotheekmedewerker gaat met de klant mee op zoek naar een antwoord op zijn vraag.

Het ideeëngoed rond de community information speelt hierbij een belangrijke rol.

In de mate dat de Vlaamse bibliotheken zich meer vraaggericht gaan opstellen (tegenover collectiegericht), dat ze dus meer met de eigenlijke vragen van de bevolking bezig zijn vanuit verschillende vraagcontexten, zijn ze beter in staat de rol van infopunt op zich te nemen. Dit kadert in een brede mentaliteitswijziging die momenteel op gang komt binnen de bibliotheeksector. Dit vergt een verdere professionalisering van het inlichtingenwerk.

Welke initiatieven kan de minister nemen om de openbare bibliotheek te versterken in haar informatieve taak?

1. Het uitwerken van een informatiebeleidsplan

Hierbij moet vertrokken worden van twee uitgangspunten, een collectiegerichte (A) en een vraaggestuurde (B):

A. Het uitwerken van het concept “Collectie Vlaanderen”

(zie Middelheim nota van de VVBAD (www.vvbad.be)) waarbij de gehele collecties van papieren, audiovisuele en digitale informatiedragers van alle types van bibliotheken en documentatiecentra van de overheid of gesubsidieerd door de overheid als één virtuele collectie beschouwd worden. Binnen dit concept dienen bindende afspraken gemaakt te worden onder meer op vlak van bewaring en toegankelijkheid.

B. Het uitwerken van het concept “InfoPlein Vlaanderen”

waarbij de burger via een netwerk van diensten antwoord kan krijgen op zijn vragen. In dit concept moeten alle overheidsorganisaties en door de overheid gesubsidieerde organisaties die aan informatiebemiddeling doen afspraken maken wat betreft het beantwoorden van vragen van de burgers. Het betreft hier niet enkel overheidsinformatie, maar alle informatie die de burger kan helpen om beter te functioneren. Dit concept kan bestaan uit:

Digitaal InfoPlein Vlaanderen, waarbij samenhang gezocht wordt tussen

- een aantal belangrijke Vlaamse websites en databanken (Vlaamse Infolijn, Bibliotheek.be, Cultuurweb, Word wat je wil,...) vanuit een vraaggestuurd menu.

- de gemeentelijke websites

M.a.w. de burger kan een vraag stellen en daarbij naadloos navigeren tussen de verschillende echelons.

Fysiek InfoPlein waarbij de openbare bibliotheek als het ware op de nulde lijn opereert, en waarbij een reeks van winkels, punten of loketten rond specifieke maatschappelijke domeinen zich op een eerste lijn situeren, soms gekoppeld aan een openbare bibliotheek, soms als zelfstandige entiteit.

2. Het pro-actief naar voor schuiven van de openbare bibliotheek als partner in het informatiebeleid van andere departementen

Informatiebemiddeling is een aandachtspunt voor alle departementen en beleidsdomeinen. Voor die initiatieven waarbij voor een bepaald domein een informatienetwerk uitgebouwd wordt met een lokaal niveau, moet de lokale openbare bibliotheek de kans krijgen om hierin een partner te zijn. Van de minister van cultuur verwachten wij dat hij in zijn contacten met zijn collega's van de andere departementen steeds deze optie naar voor schuift. Op het Vlaamse niveau verwachten wij dat het VCOB als gesprekspartner betrokken wordt bij alle initiatieven in dit kader.

3. Het voorzien van een budget voor bibliotheekvernieuwende projecten

De openbare bibliotheken staan voor belangrijke uitdagingen in een snel veranderend informatielandschap. Daarom moet ruimte voor experiment gecreëerd worden en dat kan niet zonder extra middelen. Wij vragen dat financiële middelen zouden uitgetrokken worden om vernieuwende projecten te bekostigen, binnen het gegeven van de functieverbreiding van de bibliotheek op het vlak van informatie.

4. Het honoreren van bibliotheken die dienstverlening als InfoPunt garanderen

In de mate dat bibliotheken hun diensten ter beschikking te stellen als InfoPunt binnen een bepaald maatschappelijk domein (mits kwaliteitsafspraken - convenanten) moeten zij daarvoor ook structureel gehonoreerd worden vanuit de departementen die voor die maatschappelijke domeinen verantwoordelijk zijn.

Bijvoorbeeld: de minister bevoegd voor consumentenzaken maakt gebruik van het netwerk aan openbare bibliotheken om een concept Infopunt Consumenten te organiseren, in samenwerking met consumentenorganisaties en het steunpunt voor de openbare bibliotheken. Bibliotheken (gemeenten) kunnen een convenant afsluiten, waarbij enerzijds bepaalde kwaliteitscriteria bepaald worden waaraan de dienstverlening moet voldoen en anderzijds de bibliotheek gehonoreerd wordt.

5. Het geven van een uitdrukkelijke opdracht aan de openbare bibliotheken vanuit de Leerwinkels

A. Bibliotheken hebben een lage drempel. Daarom moeten openbare bibliotheken gezien worden als partners (InfoPunt Leren) die basisinformatie aan het publiek verstrekken en actief kunnen doorverwijzen naar de Leerwinkel voor meer informatie en/of trajectbegeleiding. Dat betekent dat de openbare bibliotheek:

- Toegang moet krijgen tot alle databanken die relevant zijn binnen het concept van de Leerwinkel.
- Toegang moet hebben tot de tweede lijn van het call center (indien dit georganiseerd wordt)
- Opleiding moet krijgen over het leeraanbod en het gebruik van de databank
- Een tegemoetkoming moet ontvangen voor deze taak
- Een plaats krijgt in de marketingstrategie en dus mee gepromoot wordt, van een label gebruik kan maken, enz.

Dit betekent dat de OB een structurele partner wordt in het verhaal van de Leerwinkel.

B. Afhankelijk van de grootte van het werkgebied en de plaatselijke situatie kunnen in bibliotheken ook volwaardige Leerwinkels geïnstalleerd worden.

6. Het geven van een uitdrukkelijke opdracht aan de openbare bibliotheken vanuit de Uit-Punten

De OB moet efficiënt kunnen antwoorden op de vragen die de klant heeft rond cultuur, toerisme, sport en recreatie. Daarvoor moet de openbare bibliotheek:

- Toegang hebben tot alle informatiekanalen die relevant zijn binnen het concept van de Uit-Punten.
- Beschikken over dezelfde documenten waarover de andere Uit-Punten beschikken.
- Geprofileerd worden als plaats waar de mensen info over toerisme, sport, cultuur en recreatie kunnen vragen.

Naargelang de plaatselijke toestand kunnen verschillende Uit-Punten instaan voor verschillende diensten bovenop de informatie-opdracht: het reserveren van tickets, publieke infrastructuur, hotels,...

7. Het initiatief nemen om structurele samenwerking te genereren tussen de steunpunten van de diverse departementen

Steunpunten werken vooral verticaal. Er zou meer aandacht moeten komen voor de transversale werking van de steunpunten, over de departementen heen. Informatiebemiddeling is een materie waar veel steunpunten mee bezig zijn binnen hun eigen domein. Het steunpunt voor de bibliotheken zou hier een belangrijke coördinerende rol kunnen spelen.

i.o. Marleen, Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

BIJLAGE 3

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 22.03.06) betreffende samenwerking school en bibliotheek

INLEIDING

Nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen brengen met zich mee dat het zelfstandig omgaan met informatie meer dan vroeger een belangrijke competentie is geworden voor succesvol maatschappelijk functioneren. Dit geldt zowel binnen de beroepscontext als binnen de autonome levenssfeer. Naast het functioneel omgaan met informatie blijft het lezen als bron van leesplezier een tweede belangrijk aandachtspunt.

Zowel binnen de sector onderwijs als in de openbare bibliotheeksector wordt gewerkt aan die twee aandachtspunten. Een continue structurele samenwerking tussen beide sectoren op alle niveaus kan het effect van die activiteiten aanzienlijk vergroten.

Deze nota beoogt het tot stand komen van een dynamiek vanuit het Vlaamse beleidsniveau naar meer structurele samenwerking tussen de sector onderwijs en de openbare bibliotheeksector. Dit moet gezien worden in het licht van een bredere samenwerking tussen de sector onderwijs en de culturele sector, waarbinnen onder andere het kunstonderwijs, de cultuurcentra en gemeenschapcentra een gelijklopende bekommernis hebben.

Aanleiding voor deze nota zijn de beleidsintenties van de minister van cultuur Bert Anciaux en de voormalige minister van onderwijs Marleen Vanderpoorten, alsook een referaat van de minister van onderwijs Frank. Vandenbroucke (zie punt 6)

1. MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

1.1. Kenniseconomie

In 2002 lanceerde de Europese Commissie de intentie om van de Europese Unie de sterkste kenniseconomie te maken.¹ Een kenniseconomie veronderstelt een beroepsbevolking die niet alleen hoog opgeleid en gespecialiseerd is, maar die ook heel flexibel kan inspelen op de nieuwe noden. Dat veronderstelt dat ze zich snel kennis en vaardigheden kan eigen maken in functie van de nieuwe uitdagingen.

België, en vooral Vlaanderen, scoren goed in internationale vergelijkende studies op het vlak van onderwijs, zoals blijkt uit de PISA onderzoeken van de OESO². Op het vlak van wiskunde staat Vlaanderen zelfs aan de absolute top en ook op het vlak van wetenschappelijke geletterdheid, probleemoplossen en leesvaardigheid hoort Vlaanderen bij de kopgroep of de subtop. Maar de resultaten van dit onderzoek leren ons ook dat er een groot verschil bestaat tussen de betere leerlingen en de zwakkeren.

Het Secundair Onderwijs is in verandering. Meer dan vroeger komen informatievaardigheden op de voorgrond, daar waar vroeger het accent meer lag op cognitieve doelstellingen en

¹ **Towards a knowledge-based Europe: The European Union and the information society / European Commission. – 2002.**

² **Leren voor de problemen van morgen: de eerste resultaten van PISA 2003. – Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs; Universiteit Gent, Vakgroep Onderwijskunde. – Gent, 2004.**

leerinhouden.³ Toch heeft het Secundair Onderwijs nog een hele weg af te leggen om in het voetspoor van bij voorbeeld de Angelsaksische landen te treden, waar het zelfstandig opzoeken en omgaan met informatie al veel langer centraal staat en waar een goed uitgeruste bibliotheek, mediatheek of openleercentrum in de regel tot de basisvoorzieningen van de school behoort.

Een kenniseconomie kan maar gedijen in een klimaat waarin de bevolking de attitude heeft en de vaardigheden bezit om zelfstandig en kritisch met informatie om te gaan.

1.2. Zelfredzaamheid in de autonome levenssfeer

Onze maatschappij kent het individu veel vrijheid toe. Vrijheid betekent de mogelijkheid om binnen de autonome levenssfeer keuzes te maken. Om te kunnen kiezen is informatie nodig en de vaardigheid om die informatie te begrijpen en kritisch te evalueren.

In het onderwijs is er traditioneel veel aandacht voor algemene intellectuele vorming, naast het ontwikkelen van technische en professionele competenties. Meer recent is de aandacht voor functioneren binnen de autonome levenssfeer, als burger, als ouder, als consument, als huurder, als patiënt, als cultuurparticipant,... Dit uit zich onder andere in de vakoverschrijdende eindtermen rond burgerzin, milieu-educatie, gezondheidseducatie en muzische vorming.

Ook het informatieve aanbod in de openbare bibliotheek leunt traditioneel eerder aan bij de idee van algemene intellectuele vorming en van ondersteuning van het onderwijs. Als Vlaanderen de zelfredzaamheid wil bevorderen dan zal ook de openbare bibliotheek in de toekomst meer aandacht moeten besteden aan de informatiebehoeften binnen de autonome levenssfeer.

Volgens een studie van de Nederlandse Taalunie zijn er in Vlaanderen en Nederland twee miljoen volwassenen die maatschappelijk niet al te best functioneren omdat ze onvoldoende kunnen lezen of schrijven.⁴ Over informatiegeletterdheid werd er in Vlaanderen vooralsnog weinig of geen onderzoek gedaan. Informatiegeletterdheid heeft betrekking op de aan te leren vaardigheden die een individu in staat stellen om op een zelfstandige wijze in te zien dat die voor de uitoefening van bepaalde taken of voor de oplossing van bepaalde problemen een behoefte heeft aan informatie of kennis. Een informatiegeletterde persoon beschikt daarvoor onder meer over vaardigheden op het vlak van lezen en van omgaan met oude en nieuwe media. Zo iemand weet ook optimaal gebruik te maken van gemeenschappelijke voorzieningen zoals bibliotheken, archieven, documentatiecentra, musea en dergelijke

1.3. Ontlezing

Informatiegeletterdheid beperkt zich niet tot het functioneel omgaan met informatie. Door het lezen verwerft iemand onbewust inzichten. Hij/zij leest over anderen en hun gevoelens, over hoe zij met hun problemen omgaan. Hij/zij vindt voorbeelden en leert betekenis toekennen aan de dingen. Dat kan zijn/haar blik tegenover de wereld en maatschappij verruimen en mogelijk mee zijn gedrag bepalen.

We leven in een beeldcultuur, waarin het geschreven woord aan belang inboet. Lezen vraagt meer inspanning en meer tijd, is een actievere bezigheid en vergt een bewustere keuze van de lezer dan het gebruik van andere media. Jongeren haken dan ook vaak af. Volwassen worden is ontdekken en verkennen. Voor de leesbevorderaar is het een uitdaging om het leesvlammetje blijvend aan te wakkeren en ervoor te zorgen dat jongeren op hun verkenningstocht de juiste lectuur krijgen aangeboden.

³ Zie resultaten peiling 'informatie verwerven en verwerken' in de 1ste graad van de A-stroom in het Secundair Onderwijs, <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/peilingen/secundair/index.htm>

⁴ 'Laageletterdheid in de Lage Landen', [http://taalunieversum.org/onderwijs/publicaties/geletterd in de lage landen](http://taalunieversum.org/onderwijs/publicaties/geletterd%20in%20de%20lage%20landen)

2. ONTWIKKELINGEN

Zowel binnen het onderwijs als binnen de openbare bibliotheek zijn er de laatste decennia een aantal veranderingsprocessen op gang gekomen die inspelen op de maatschappelijke behoeften die hierboven werden geschetst.

2.1. Levenslang en levensbreed leren

Levenslang en levensbreed leren is een concept dat impliceert dat de school werk maakt van de basiscompetenties die mensen nodig hebben om zich in hun verdere leven te blijven ontwikkelen. Mensen kunnen, nadat zij het reguliere onderwijs doorlopen hebben, terugvallen op het volwassenenonderwijs en zelfstudie. In beide gevallen kan de openbare bibliotheek daarbij ingeschakeld worden.

2.2. De brede school

De brede school(gemeenschap) is een concept waarbij naast kennisoverdracht een integrale ontwikkeling van het kind nagestreefd wordt in een ruimere leeromgeving. De openbare bibliotheek kan deel uitmaken van die ruimere leeromgeving.

Brede School is ook een school die zich integreert in het lokale en regionale maatschappelijke weefsel. Strategische samenwerking tussen scholen en openbare bibliotheken is een belangrijk element van deze integratie.

2.3. Informatiegeletterdheid

In de laatste decennia is er in het onderwijs veel aandacht voor een aanpak waarbij zelfredzaamheid op de voorgrond komt. Ervaringsgericht onderwijs, projectonderwijs, hoekwerk, differentiëring, leerlingenportfolio's, begeleid zelfstandig leren, zijn maar enkele begrippen uit een ideeëngoed waarbij het accent verschoven wordt van cognitieve doelstellingen naar psychomotorische en dynamisch- affectieve doelstellingen, van kennis naar vaardigheden en attitudes. En met deze accentverschuiving gaat de ontwikkeling gepaard van een reeks methodieken en didactische werkvormen die een alternatief bieden voor het traditionele doceren. Deze aanpak zit verankerd in de eindtermen, in de leerplannen en in de leermedia, dit zowel vakoverschrijdend als domeinspecifiek.

In de Angelsaksische wereld ontwikkelden zich diverse standaarden (te vergelijken met eindtermen) die definiëren wat informatiegeletterdheid inhoudt. Deze standaarden worden opgesteld in een overleg tussen diverse actoren, in eerste instantie bibliothecarissen en leerkrachten. Deze standaarden onderbouwen en stimuleren de concrete samenwerking tussen scholen, klassen en bibliotheken. In deze standaarden wordt informatiegeletterdheid doorgaans gedefinieerd als competenties om:

- te onderkennen dat men nood heeft aan informatie;
- toegang te krijgen tot informatie;
- informatie te verzamelen, evalueren en te integreren in reeds verworven kennis;
- informatie kunnen toepassen en naar anderen te communiceren;
- op een maatschappelijk verantwoorde wijze informatie gebruiken;
- op basis hiervan actief te participeren aan de samenleving.

2.4. Leesbevordering

Daar waar lezen vroeger vaak verengd werd tot technisch lezen, is er nu een erkenning van het belang van het leesplezier. Ook voor leesbevordering (in de breedste zin van het woord) werden aangepaste methodieken ontwikkeld. Daaronder verstaan we promotie van een positieve houding t.a.v. zowel informatieve teksten, als beeldmateriaal, als literaire teksten. Leesbevordering in alle vormen is een onmisbare voorwaarde voor een democratische samenleving. Niet (graag) lezen gaat vaak gepaard met kansarmoede. Taalbeheersing, en vermogen tot kritisch onderscheiden en begrijpen van teksten zijn de eerste en noodzakelijke voorwaarden tot mondigheid en zelfstandigheid.

2.5. Schoolbibliotheek

Met de stormachtige ontwikkeling van internet heeft een vernieuwd schoolbibliotheekconcept zijn intrede gedaan: het **openleercentrum**. Het is een hybride bibliotheek, waarbij een sterk accent komt te liggen op de digitale informatie. We zullen in dit document de term bibliotheek eveneens hanteren in de betekenis van een openleercentrum.

2.6. Vraaggerichte of gebruikersgerichte bibliotheek

De openbare bibliotheeksector kende een eerste grote professionaliseringsgolf na het decreet van 1978. Naast boeken en tijdschriften deden audiovisuele media en digitale media hun intrede. Online informatie gaat een steeds meer dominante rol spelen. Lag het accent van het bibliotheekwerk na 1978 aanvankelijk op het verzamelen en toegankelijk maken van collecties, dan richten openbare bibliotheken zich nu in toenemende mate op de gebruiker van hun collecties. Vanuit die optiek gaat meer aandacht naar het inlichtingenwerk en naar het educatief werk. Dienstverlening op maat en klanten leren omgaan met de (nieuwe) media zijn belangrijke thema's geworden.

3. SAMENWERKING TUSSEN SCHOOL EN BIBLIOTHEEK

Onderwijs en bibliotheken kennen een lange traditie van samenwerking. Deze samenwerking berust evenwel te vaak op toevallige inzet en toevallige aanleidingen. Beide sectoren zijn te weinig op de hoogte van elkaars doelstellingen, ontwikkelingen en vernieuwingen. Een structurele samenwerking veronderstelt dat elke partner zijn eigen middelen en knowhow inbrengt om gemeenschappelijke doelstellingen na te streven. Maar er is daarvoor tussen de twee sectoren te weinig communicatie en beide sectoren hanteren een taalgebruik dat onvoldoende op elkaar afgestemd is.

3.1. Doelstellingen onderwijs

De eindtermen⁵ en de leerplannen beschrijven de doelstellingen die leerlingen moeten behalen aan het eind van het basisonderwijs en voor elke graad van het secundair onderwijs. Er wordt meer nadruk gelegd op competentiegericht onderwijs.

Zowel bij de vakgebonden als bij de vakoverschrijdende eindtermen is er veel aandacht voor het verwerven en verwerken van informatie. In de taalvakken is er naast aandacht voor technisch lezen ook aandacht voor leesplezier.

Bij de vakoverschrijdende eindtermen ‘Leren leren’ wordt voor de drie graden van het secundair onderwijs informatiegeletterdheid stelselmatig opgebouwd, van geïnstrueerd, over begeleid naar gecoacht en zelfstandig leren. Dit geldt ook voor het basisonderwijs.

De eindtermen zijn minimumnormen en vertellen niet op welke manier de doelstellingen gerealiseerd moeten worden. Elke onderwijskoepel, scholengroep of school volgt daarbij zijn eigen pedagogisch en didactisch project.

3.2. Doelstellingen openbare bibliotheek

Het decreet op het lokaal cultuurbeleid definieert de openbare bibliotheek als *“een basisvoorziening waar elke burger terecht kan met zijn vragen over kennis, cultuur, informatie en ontspanning. Ze bemiddelt actief bij het beantwoorden van deze vragen. De openbare bibliotheek is actief inzake cultuurspreiding en cultuurparticipatie...”*

Elke openbare bibliotheek moet een beleidsplan opmaken. Eén van de beleidsdomeinen daarbij is educatie. Elk jaar moet op basis van dit beleidsplan een actieplan uitgewerkt worden, met operationele doelstellingen.

3.3. Samenwerking

Het uitgangspunt voor de samenwerking tussen school en bibliotheek zou erin moeten bestaan om de deskundigheid van beide sectoren samen te brengen in het nastreven van de gemeenschappelijke doelstellingen.

Is er binnen het onderwijs rond informatiegeletterdheid en leesbevordering een uitgeschreven kader van doelstellingen, in de bibliotheeksector ontbreekt dit.

Op het lokale niveau kan het actieplan van de openbare bibliotheek het instrument zijn waarmee ze haar doelstellingen ten aanzien van informatiegeletterdheid en leesbevordering vastlegt en laat convergeren met de leerlijnen die in de scholen van haar werkgebied geconcretiseerd worden. Door een synergie van de twee actoren, school en bibliotheek, kunnen de maatschappelijke doelstellingen beter worden gerealiseerd dan door gescheiden, niet of onvoldoende op elkaar afgestemde acties.

⁵ <http://www.ond.vlaanderen.be/dvo/secundair/index.htm>

4. KNELPUNTEN

Beleidsverantwoordelijken en kaders zijn overtuigd van het belang van het stimuleren van informatiegeletterdheid en van lezen. Er is wat dat betreft al heel wat onderzoek gedaan en er zijn aangepaste methodieken ontwikkeld. Daar waar er trekkers gevonden worden beweegt er ook al veel op het terrein. Toch valt er op het veld nog een hele weg af te leggen. Zowel in de onderwijssector als in de bibliotheeksector zijn er instellingen met verschillende snelheden, met koplopers, meelopers en achterblijvers.

Bibliotheken geven faciliteiten aan scholen en leerkrachten werken mee aan campagnes die door de bib georganiseerd worden (bv. Jeugdboekenweek, introductiebezoeken), maar men gaat zelden aan tafel zitten om op basis van vooropgestelde doelstellingen **gemeenschappelijke acties** uit te werken.

Dit advies wil dan ook maatregelen uitlokken om inzichten en competenties van de onderwijssector en de bibliotheeksector te bundelen (een continue bundeling van best practices). Op die manier kunnen scholen, lesgevers en bibliotheken die zich inschreven in het nieuwe ideeëngoed ondersteund worden.

4.1. Basisonderwijs

- In het lager onderwijs is weinig (organisatorische) ruimte voor nascholing van leerkrachten.
- De school wordt door veel organisaties aangezocht voor samenwerking. Er is sprake van een overbevraging. Overleg plegen buiten de lestijden vraagt van de leerkrachten een extra inspanning. Het valt strikt genomen buiten het gehonoreerde takenpakket.

4.2. Secundair Onderwijs

- In tegenstelling tot bijvoorbeeld Nederland en de Angelsaksische landen hebben weinig secundaire scholen in Vlaanderen een goed uitgebouwde **schoolbibliotheekwerking**. Nochtans is het in de huidige maatschappelijke context belangrijk dat er een dergelijke werking is. Het is haar taak om – in nauw overleg met de openbare bibliotheek – te zorgen voor het toegankelijk maken van informatie voor leerlingen en leraars en voor het trainen van informatievaardigheden.
- Een groot aantal scholen in Vlaanderen is bezig met of plant de uitwerking van een **openleercentrum**. Daarbij komt de nadruk te liggen op digitale informatieverwerking. Voor het beheer wordt meestal een beroep gedaan op ICT professionals. Die zijn nodig maar volstaan niet. Er is behoefte aan een informatieprofessional. Want werken met leerlingen in een openleercentrum veronderstelt een deskundigheid op het vlak van informatiebemiddeling en een kennis van kwalitatieve informatiebronnen. Leerlingen moeten geoefend worden in het zoeken naar en het vinden van betrouwbare informatie op het web. Een ICT professional is gekwalificeerd om leerlingen te leren omgaan met software. Het leren formuleren van vragen en het leren opsporen van relevante informatiebronnen hoort tot de deskundigheid van de informatieprofessional.
- In het onderwijsdecreet van juli 1998, werd het statuut van schoolbibliothecaris afgeschaft en wordt aan de scholen de vrijheid gelaten om deze taak al dan niet in te vullen. Het gevolg is dat nog slechts enkele scholen in Vlaanderen een **informatieprofessional** of bibliothecaris in dienst hebben en dat de hele vakkennis rond schoolbibliotheekwerk dreigt teloor te gaan. Die functie moet worden gecreëerd waar ze niet (meer) bestaat en verder ontwikkeld. Als er geen professionals zijn wordt de vakkennis ook niet verder ontwikkeld.

- Voor het secundair onderwijs is er te weinig aanbod van vorming en nascholing rond informatiegeletterdheid en leesbevordering.

4.3. Lerarenopleiding

- Het stimuleren van informatiegeletterdheid en van lezen veronderstelt de beheersing van specifieke didactische werkvormen, met een accent op attitudevorming en het trainen van vaardigheden. Deze werkvormen worden door de lesgevers in de lerarenopleiding vaak gedoceerd, maar nauwelijks ingeoeft. Hier is nood vorming en nascholing in de lerarenopleiding.
- Leerkrachten hebben zoals ouders een belangrijke voorbeeldfunctie met betrekking tot lezen. Belangrijk is dat zij zelf lezen en graag lezen. Die attitude dient in de lerarenopleiding te worden gepromoot en aangewakkerd.

4.4. Bibliotheken

- Slechts enkele bibliotheken in Vlaanderen beschikken over een **educatief medewerker**. Meestal hebben ze geen personeel met een pedagogische achtergrond en zijn ze te weinig vertrouwd met de doelstellingen en methodieken uit het onderwijs.
- Globaal ontbreekt in de openbare bibliotheek de nodige kennis van de referentiekaders van waaruit de scholen opereren.
- In sommige bibliotheken staat nog steeds de collectie centraal en worden scholen vooral aangezien als een middel om de productiviteit op te drijven.

4.5. Bibliotheekopleiding

- Alhoewel er in de bibliotheekopleiding een toenemende aandacht is voor klantgericht werken, bestaat de methodiek er vooral uit doceren. Training in informatiebemiddeling en in werken met groepen is beperkt.
- Er zijn wel nascholingen voor jeugdbibliothecaris, maar er is geen volwaardige opleiding tot 'teacher-librarian' zoals dat in de Angelsaksische landen bestaat.

5. BELEIDSINTENTIES

Op 18/02/2002 ondertekenden toenmalig minister van Onderwijs Marleen Vanderpoorten en minister van Cultuur Bert Anciaux, het protocol van samenwerking met betrekking tot Cultuur en onderwijs.⁶

In een recente beleidsnota (*Beleidsnota 2004-2009*) wil minister van Cultuur Bert Anciaux het 'werkveld' laten invullen hoe die samenwerking kan verlopen en rekent hij bijgevolg op initiatieven vanuit beide sectoren.

Huidig minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke hield in een referaat op een colloquium rond leesbevordering⁷ een sterk pleidooi voor samenwerking tussen school en bibliotheek. Hij gaf daarin blijk van een grondig inzicht in de materie. Hij stelt dat er al veel inspanningen geleverd worden om lezen te bevorderen, maar dat de impact vooral zal afhangen van de coördinatie en de samenwerking tussen de verschillende actoren. Hij ziet daarbij een aantal taken voor de overheid.

⁶ Zie [www. Canoncultuurcel.be http://www.nsd.be/web/canon/canon/12.html](http://www.nsd.be/web/canon/canon/12.html)

⁷ Jong geleerd is ouder gelezen: openingsreferaat Frank Vandenbroucke, minister van Onderwijs op het colloquium Leesbevordering, een taak van het onderwijs?!, Antwerpen 15.03.2005.

- Het stimuleren en systematiseren van onderzoek naar leescultuur, leesgewoonten, leesbevorderende factoren en de oorzaken van ontleding, maar ook studies over de aanwezigheid, de rol, het gebruik en het effect van schoolbibliotheken.
- In samenspraak met alle betrokken partners, waaronder het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken, kunnen daarna op basis van dat onderzoekswerk leesbevorderingsprogramma's voor het onderwijs worden afgestemd. De minister vraagt hierbij speciale aandacht voor achterstandsgroepen.

6. REALISATIES⁸

De cultuurcel van het Departement Onderwijs (CANON) en het steunpunt voor de openbare bibliotheken (VCOB) namen een aantal initiatieven, gericht op het Basisonderwijs en op de realisatie van de eindtermen in verband met leesbevordering en omgaan met informatie. Er werd een stuurgroep opgericht waarin verschillende organisaties vertegenwoordigd zijn. Op relatief korte termijn werd een website gerealiseerd die achtergrondinformatie bevat voor beide sectoren. Voor die site werd een redactie aangesteld. Er werden ook drie studiedagen met lezingen en workshops voor bibliotheekmedewerkers en leerkrachten georganiseerd.

De slagkracht van dit initiatief is evenwel zeer beperkt: budget en personeelsinzet zijn totaal ontoereikend. De stuurgroep bestond uit vertegenwoordigers van organisaties en vrijwilligers uit de onderwijssector en de bibliotheeksector die hiervoor niet gehonoreerd werden, zelfs niet vrijgesteld. De vertegenwoordiging uit de onderwijssector was zeer beperkt. De stuurgroep komt nog zelden bijeen.

Om een structurele samenwerking tussen school en bibliotheek op gang te brengen rond leesbevordering en informatiegeletterdheid moet een forum geïnstalleerd worden, dat de belangrijkste spelers structureel samen brengt. Naast de betrokken departementen van onderwijs en cultuur moeten zeker ook de onderwijskoepels aangesproken worden, alsook de lerarenopleidingen.

⁸ www.scholenbibliotheek.be

7. ADVIES

De Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding is het eens met de vaststelling van de minister van Onderwijs dat door verschillende organisaties reeds veel gedaan wordt voor leesbevordering. Maar de Raad onderschrijft ook de stelling dat de impact van deze initiatieven vooral zal afhangen van de coördinatie en de samenwerking tussen de verschillende actoren.

De Raad meent dat deze coördinatie op de verschillende echelons moet gebeuren. De eerste stap die door de Vlaamse Gemeenschap kan genomen worden bestaat uit het ter beschikking stellen van mensen die de samenwerkingsstructuren moeten opbouwen en uit financiële middelen om dat te doen.

Concreet geeft de Raad twee adviezen:

- 1. creatie van een stuurgroep**
- 2. oprichting van een interdepartementaal team**

1) Stuurgroep 'school en bibliotheek'

Er wordt een stuurgroep opgericht die een formele opdracht krijgt en bestaat uit een evenwichtige vertegenwoordiging uit de beide sectoren en voor wat betreft het onderwijs uit de verschillende onderwijsnetten. De leden of organisaties worden voor hun inzet in de stuurgroep gehonoreerd.

De taak van de stuurgroep bestaat erin binnen een termijn van drie jaar beleidsvoorstellen uit te werken en een actieplan op te stellen rond de samenwerking tussen school en bibliotheek op het vlak van leesbevordering en informatiegeletterdheid. Ze houden zich onder andere bezig met volgende vragen:

- Hoe kunnen bestaande initiatieven van de verschillende organisaties beter op elkaar afgestemd worden?
- Wat kan er gebeuren om de functie van schoolbibliothecaris of informatieprofessional in het Secundair Onderwijs uit te bouwen?
- Wat is de plaats van de schoolbibliotheek/openleercentrum in de vernieuwde leeromgevingen? Welke rol kunnen zij spelen? Wat met scholen die over geen schoolbibliotheek/openleercentrum beschikken⁹? Welke toekomst is er voor de schoolbibliotheek/openleercentrum weggelegd, nu het niet langer nodig geacht wordt daartoe opgeleid personeel in te zetten en extra middelen voor de uitbouw van zo een centrum meestal ontbreken? Hoe wordt de competentieontwikkeling rond schoolbibliotheekwerking gegarandeerd?
- Welke instrumenten kunnen ontwikkeld worden om het gebruik te bevorderen van de openbare bibliotheek door de leerkrachten binnen het kader van hun onderwijsdoelstellingen?
- Op welke manier kan het aanwerven van een educatief medewerker in openbare bibliotheken aangemoedigd worden? Is honorering vanuit de Vlaamse Gemeenschap wenselijk? Zitten hierin mogelijkheden voor het streekgericht bibliotheekbeleid?
- Op welke manier kan binnen de lerarenopleiding meer aandacht gegeven worden aan de rol van de bibliotheek/openleercentrum bij de doelstellingen rond leesbevordering en informatiegeletterdheid?

⁹ Zie Unesco Manifest van de schoolbibliotheek <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/schoolmanif.htm>

- Op welke manier kan binnen de bibliotheekopleiding meer aandacht gevraagd worden voor de doelstellingen en methodieken binnen het onderwijs?
- Wat kan de inbreng zijn van pedagogische adviseurs bij het tot stand brengen van samenwerking op regionaal en lokaal niveau?
- Op welke wijze kan een standaard/eindtermen voor informatiegeletterdheid opgemaakt worden in een samenwerking tussen alle betrokken maatschappelijke actoren.
- Op welke wijze kan samengewerkt worden met Nederland, bij voorkeur via de Taalunie.
- Op welke wijze kan deze werking opengesteld worden naar andere actoren zoals basiseducatie, vorming voor volwassenen e.d.

Voorstel samenstelling stuurgroep

Voorgesteld wordt een stuurgroep samen te stellen met een brede vertegenwoordiging. Hier volgt een niet-limitatieve lijst van organisaties die daarvoor in aanmerking komen:

- **VCOB**¹⁰ (Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken): het steunpunt voor de openbare bibliotheken.
- **Canon Cultuurcel**¹¹ : de Cultuurcel van het departement onderwijs, heeft als primaire taak in een open, creatieve leeromgeving de wereld van kunst en cultuur op een actieve manier bij leerlingen en leerkrachten te brengen en omgekeerd.
- **De koepelorganisaties** van de verschillende onderwijsnetten:
 - Gemeenschapsonderwijs
 - Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
 - Stedelijk en Gemeentelijk Onderwijs
 - Vlaamse Secretariaat Katholiek Onderwijs
- Een vertegenwoordiging van de **lerarenopleiding**.
- Een vertegenwoordiging van de **bibliotheekopleiding**.
- **VVBAD**¹² (Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen): de beroepsvereniging van de bibliotheken. Binnen de vereniging is er zowel een sectie schoolbibliotheken als een sectie openbare bibliotheken actief, wat een platform biedt waarbinnen informatieprofessionals uit de onderwijswereld en uit de openbare bibliotheekwereld elkaar ontmoeten.
- **Stichting Lezen Vlaanderen**¹³ Is het aanspreekpunt voor de overheid op het vlak van leesbevordering en stelt zich als doel het verbeteren van de leescultuur en het leesklimaat in Vlaanderen.
- **LEESWEB**¹⁴. (het centrum voor leesbevordering), dat zich tot doel stelt de liefde voor lezen en de kennis van literatuur op een veelzijdige manier te verspreiden.
- **Linc**¹⁵ (het centrum voor Lezen en Informatie) : is een beweging binnen het sociaal-cultureel vormingswerk voor volwassenen, die ijvert voor een meer inclusieve kennismaatschappij.

¹⁰ www.vcob.be

¹¹ www.canoncultuurcel.be

¹² www.vvbad.be sectie schoolbibliotheken

¹³ www.stichtinglezen.be

¹⁴ www.leesweb.be

- **VOCB**¹⁶ (Vlaams Ondersteuningscentrum voor de Basiseducatie). Is actief op het vlak van informatiegeletterdheid bij volwassenen.
- **SoCius**¹⁷, het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk, dat onder andere werkt in functie van de Volkshogescholen en dat structureel samenwerkt met DIVA (Dienst Informatie, Vorming en Afstemming).

2) Interdepartementaal team ‘school en bibliotheek’

Er komt een interdepartementaal team, dat wordt ingebed in het bredere overleg tussen de departementen onderwijs en cultuur en dat er een concretisering van is.

Dit team bestaat uit minstens twee voltijdse medewerkers, die exclusief bezig zijn met de raakvlakken tussen school en bibliotheek.

- Minstens één aangesteld door het Departement Onderwijs met ervaring in het onderwijs.
- Minstens één aangesteld door het Departement Cultuur met ervaring in de bibliotheeksector.

Deze medewerkers horen organiek tot hun eigen departement of tot het steunpunt van hun sector. Bij de vastlegging van de opdracht en van het statuut van deze medewerkers dient men aan te sturen op continuïteit.

Als opdracht krijgt deze cel onder meer:

- Ondersteuning bieden aan de werkzaamheden van de stuurgroep.
- Aanspreekpunt zijn voor actoren uit de twee sectoren die informatie of contacten nodig hebben uit de andere sector.
- Het ontwikkelen van een kenniscentrum, dat zich onder andere toelegt op het inventariseren van studies en best practices uit binnen- en buitenland, met het oog op de ontwikkeling van in de Vlaamse context haalbare samenwerkingsmodellen.
- Het verder uitbouwen van de site www.schoolenbibliotheek.be.
- Het (laten) ontwikkelen van modellen waarbij de lokale school en bibliotheek aangezet worden tot actieve en structurele samenwerking.
- Initiatieven nemen om de pedagogische competenties in de openbare bibliotheken te versterken.
- Initiatieven nemen om de schoolbibliotheekwerking of de openleercentra inhoudelijk meer gestalte te geven.
- Inspiratie bieden bij de opmaak van eindtermen, leerplannen en bibliotheekbeleidsplannen
- Steun bieden bij evaluatie en kwaliteitsverhoging van de samenwerking tussen scholen en bibliotheken.

i.o. Marleen Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

¹⁵ www.linc.be

¹⁶ www.vocb.be

¹⁷ www.socius.be

Bijlage 4

Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 24.05.06) betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2002 ter uitvoering van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid

Artikel 1

De Raad stelt volgende tekstaanpassingen voor:

1° §1 *“Vertrekkend vanuit een situatieschets van het cultuurbeleid en het culturele veld, vergezeld van een sterkte-zwakteanalyse, worden algemene doelstellingen, zoals bepaald in artikel 19, §1 van het decreet, bepaald en vertaald naar alle culturele werksoorten die aanwezig zijn in de gemeente, met bijzondere aandacht voor de bibliotheek en **indien aanwezig het cultuurcentrum.**”*

4° §1 *“In een jaarlijks actieplan, goedgekeurd door het college na advies door de cultuurraad en het beheersorgaan van de bibliotheek en **indien aanwezig het cultuurcentrum** worden algemene doelstellingen geconcretiseerd.”*

4° §2 wordt opgeheven wordt **5° §2** wordt opgeheven

5° *“De woorden “§3” worden vervangen door “§2””* wordt **6°** *“de woorden “§3” worden vervangen door “§2””*

Artikel 2

2° De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“Uiterlijk drie maanden na ontvangst van het cultuurbeleidsplan door de administratie deelt de administratie aan de gemeente mee of het plan wordt aanvaard op basis van de structuur van het beleidsplan zoals bepaald door de minister. **Indien de administratie vaststelt dat het dossier onvolledig is, dan krijgt de gemeente tien werkdagen de tijd om het dossier te vervolledigen.** Als het cultuurbeleidsplan niet wordt aanvaard vervalt de subsidie vanaf de eerste van de maand volgend op de mededeling door de administratie.”*

Artikel 3

De Raad gaat akkoord met de voorgestelde aanpassingen.

Artikel 4

De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“**Een gemeente die beschikt over een cultuurbeleidsplan kan hierin een apart luik voorzien voor haar gesubsidieerde bibliotheek.***

Een gemeente die niet beschikt over een gemeentelijk cultuurbeleidsplan zoals bepaald in het decreet, dient voor haar, op basis van het decreet, gesubsidieerde bibliotheek een door de gemeenteraad goedgekeurd beleidsplan van de bibliotheek in.”

Artikel 5

1° De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“ Vóór 31 december deelt de administratie aan de gemeente mee of het bibliotheekbeleidsplan wordt aanvaard op basis van de structuur van het beleidsplan zoals bepaald door de minister. **Indien de administratie vaststelt dat het dossier onvolledig is, dan krijgt de gemeente tien werkdagen de tijd om het dossier te vervolledigen.***

3° De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“ Vóór 1 juli van het jaar dat volgt op het planningsjaar deelt de administratie aan de gemeente mee of het bibliotheekbeleidsplan wordt aanvaard op basis van de structuur van het beleidsplan zoals bepaald door de minister. **Indien de administratie vaststelt dat het dossier onvolledig is, dan krijgt de gemeente tien werkdagen de tijd om het dossier te vervolledigen.***”

7° De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“**Uiterlijk drie maanden na ontvangst van het bibliotheekbeleidsplan deelt de administratie aan de gemeente mee of het bibliotheekbeleidsplan wordt aanvaard op basis van de structuur van het beleidsplan zoals bepaald door de minister. Indien de administratie vaststelt dat het dossier onvolledig is, dan krijgt de gemeente tien werkdagen de tijd om het dossier te vervolledigen.***”

Artikel 6

§1 De Raad stelt volgende tekstaanpassingen voor:

*“De bibliothecaris en het beheersorgaan stellen jaarlijks een actieplan op **om de algemene doelstellingen uit het beleidsplan te concretiseren** en leggen het ter goedkeuring voor aan het college.”*

Artikel 7 tot en met artikel 19

De Raad gaat akkoord met de voorgestelde aanpassingen.

Artikel 20

De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“ **Een gemeente die beschikt over een cultuurbeleidsplan kan hierin een apart luik voorzien voor haar gesubsidieerd cultuurcentrum.***

Een gemeente die niet beschikt over een gemeentelijk cultuurbeleidsplan zoals bepaald in het decreet, dient voor haar, op basis van het decreet gesubsidieerd cultuurcentrum een door de gemeenteraad goedgekeurd beleidsplan van het cultuurcentrum in.”

Artikel 21

1° De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“ Vóór 31 december deelt de administratie aan de gemeente mee of het beleidsplan voor het cultuurcentrum wordt aanvaard op basis van de structuur van het beleidsplan zoals bepaald door de minister. **Indien de administratie vaststelt dat het dossier onvolledig is, dan krijgt de gemeente tien werkdagen de tijd om het dossier te vervolledigen.***

3° De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“ Vóór 1 juli van het jaar dat volgt op het planningsjaar deelt de administratie aan de gemeente mee of het beleidsplan van het cultuurcentrum wordt aanvaard op basis van de structuur van het beleidsplan zoals bepaald door de minister. **Indien de administratie vaststelt dat het dossier onvolledig is, dan krijgt de gemeente tien werkdagen de tijd om het dossier te vervolledigen.***”

Artikel 22

§1 De Raad stelt volgende tekstaanpassingen voor:

“De leidende cultuurfunctionaris en het beheersorgaan stellen jaarlijks een actieplan op om de algemene doelstellingen uit het beleidsplan te concretiseren en leggen het ter goedkeuring voor aan het college”

Artikel 23

De Raad gaat akkoord met de voorgestelde aanpassingen.

Artikel 23 bis

Aangezien de nummering van de artikels tweemaal het artikel 23 vermeldt, vindt de Raad het aangewezen dat de nummering consequent wordt aangepast voor het verdere ontwerpbesluit, met name

artikel 23 bis wordt artikel 24

artikel 24 wordt artikel 25

artikel 25 wordt artikel 26

artikel 26 wordt artikel 27.

De Raad gaat akkoord met de voorgestelde aanpassingen in dit nieuwe artikel 24.

Artikel 25

De Raad gaat akkoord met de voorgestelde aanpassingen zoals geformuleerd in 1° en 2°, maar wenst in het eerste lid betreffende §1 van artikel 45 van het besluit volgende toevoeging:

*“Ten minste één keer tijdens de looptijd van de beleidsplannen zal de administratie de uitvoering van de beleidsplannen **ter plaatse** evalueren.”*

Artikel 26

De Raad vindt het ongepast dat een besluit uitwerking heeft met terugwerkende kracht en wenst hierbij te wijzen op de verwarring die het uitblijven van deze aanpassing met zich meebracht in tal van sectoren.

i.o. Marleen Platteau, voorzitter van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

Bijlage 5

Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 14.06.05) betreffende het Reglement voor de ondersteuning van het Vlaams circuslandschap

In de plenaire vergadering van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding van 14.06.06 werd het advies rond bovenvermeld reglement dat werd voorbereid in de Commissie Amateuristische Kunstbeoefening besproken en werden volgende opmerkingen geformuleerd:

1. De Raad vraagt zich af wat de beweegredenen zijn om specifiek voor deze sector een aparte regeling uit te werken, wat niet gebeurt voor andere sectoren zoals muziek, theater e.d. Er bestond eerder een traditie om reglementeringen overkoepelend te bekijken (bvb. Kunsten) of werksoortelijk (bvb. amateurkunsten, sociaal-cultureel werk).
2. De Raad vindt het moeilijk om inhoudelijk advies uit te brengen over de totaliteit van dit ontwerp van reglement. Essentiële onderdelen van het document, zoals hoofdstuk 3 *Erkenning vzw Circuscentrum* en hoofdstuk 4 *Projectsubsidies vanaf 2007* dienen nader uitgewerkt te worden.
3. De Raad stelt vast dat de financiële bepalingen van hoofdstuk 1 weinig transparant en duidelijk zijn en aanleiding kunnen geven tot willekeur.
4. De Raad ziet onvoldoende elementen om de Landelijke Organisatie voor Circuskunsten uit het amateurkunstendecreet te lichten. De voorgestelde werkwijze en timing voor Circus Vlo is allerm minst duidelijk en botst met de principes van behoorlijk bestuur. De Raad dringt er trouwens op aan dat bij het onderdeel “de Landelijke Organisatie voor Circuskunsten” de noodzakelijke en waardevolle link met de landelijke amateurkunstenorganisaties geëxpliciteerd wordt.
5. De Raad acht het noodzakelijk dat de opdrachten van en de relatie en mogelijke samenwerking tussen enerzijds *vzw Vlaamse Organisatie voor Circuskunsten (CircusVlo)* en anderzijds *vzw Circuscentrum* veel duidelijker omschreven en afgebakend worden.
6. Wat de opleiding tot docent in de circuskunsten betreft is een overleg met het ministerie van Onderwijs zeker aan de orde. Een dergelijke opleiding in Vlaanderen kan immers alleen maar volwaardig worden uitgebouwd binnen het onderwijs.
7. De Raad vindt het merkwaardig dat in dit document voor de “kleine” sector van de circuskunsten de ondersteuning van semi-professionele initiatieven wordt ingevoerd, daar waar we nog steeds wachten op een explicitering van de beleidsinitiatieven ter zake voor de hele amateurkunstensector.

8. Bij de paragrafen over 'communicatie' oordeelt de Raad dat vooral de punten 3 en 4 te veel aanleiding kunnen geven tot willekeur. Bovendien stelt zich zeer sterk de vraag naar de betaalbaarheid van de gevraagde communicatie.

i.o. Marleen Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

Bijlage 6

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 14.06.06) betreffende de Prijs van het sociaal-cultureel werk

Vooraf

Enkele jaren geleden werd door de minister van cultuur het prijzenlandschap grondig gewijzigd. In dat kader werd de reeds vele jaren bestaande prijs voor het sociaal-cultureel werk afgeschaft en vervangen door een prijs voor de vrijwilliger.

Omdat het sociaal-cultureel werk een belangrijk onderdeel van het ruime culturele veld is en een belangrijke functie vervult op het vlak van educatie, cultuurparticipatie en gemeenschapsvorming, vindt de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding het zinvol deze prijs voor het sociaal-cultureel werk opnieuw in het leven te roepen.

In deze context heeft de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding in zijn vergadering van 14.06.06 volgende aanbevelingen geformuleerd:

1. De Raad stelt voor om vanaf 2007 binnen het geheel van de Culturele Prijzen opnieuw een prijs voor het sociaal-cultureel werk in te stellen. Hiermee wil de Raad de sector van het sociaal-cultureel werk extra onder de aandacht brengen.
2. De Raad dringt er op aan dat de prijs voor het sociaal-cultureel werk wordt losgekoppeld van de prijs van de vrijwilliger, aangezien vrijwilligerswerk zich situeert in een veel ruimer kader dan het strikte sociaal-cultureel werk.
3. De Raad adviseert deze prijs voor het sociaal-cultureel werk door middel van een beurtrol jaarlijks aan één van de vijf deelsectoren van het sociaal-cultureel werk toe te kennen, in het bijzonder Amateurkunsten, Bibliotheken, Cultuurcentra, Sociaal-cultureel werk voor de jeugd en Sociaal-cultureel werk voor volwassenen.

i.o. Marleen Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

Bijlage 7

Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

ADVIES (ingeleid in het Dagelijks Bestuur van 20.09.06, uitgebracht via schriftelijke procedure en bekrachtigd in de plenaire vergadering van 22.11.06) betreffende het voorontwerp van decreet houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

Aangezien de Raad voor Cultuur in de vergadering van 18 september 2006 een advies formuleerde betreffende het voorontwerp van decreet houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media heeft het Dagelijks Bestuur van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding beslist dit advies als uitgangspunt te hanteren en via schriftelijke procedure aan zijn leden te vragen in hoeverre zij akkoord gaan met het advies zoals bekrachtigd door de Raad voor Cultuur en als bijlage gevoegd bij dit advies.

De Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding hanteerde hierbij volgende timing:

- 20 september 2006: inleiding en procedureafspraken in het Dagelijks Bestuur
- 22 september 2006: opstart schriftelijke procedure
- 29 september 2006: deadline doorsturen reacties
- 2 oktober 2006: verwerking reacties en redactie van het advies van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
- 3 oktober 2006: overmaken advies van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding via de diverse kanalen

De schriftelijke bevraging leverde geen op-en/of aanmerkingen bij het voorgelegde advies op. De Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding is het unaniem eens met voorliggend advies betreffende het voorontwerp van decreet houdende de oprichting van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media zoals dat werd goedgekeurd in de vergadering van 18 september 2006.

i.o. Marleen Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

Bijlage 8

Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 22.11.06) betreffende het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende uitvoering van het decreet van 22 december 2000 betreffende de amateurkunsten.

In de plenaire vergadering van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding van 22.11.06 werd het advies rond bovenvermeld uitvoeringsbesluit dat werd voorbereid in de commissie Amateurkunsten besproken en werden bij de artikelsgewijze bespreking volgende opmerkingen geformuleerd:

Artikel 1

geen opmerkingen

Artikel 2

§3 De Raad dringt aan op aanpassing van de formulering zodat deze passage niet in strijd is met de tekst van artikel 8§1 van het decreet.

Artikel 3

§1 De Raad stelt volgende tekstaanpassing voor:

- “ *Het advies van de administratie bevat minstens een evaluatie van de werking van de organisatie gedurende de voorbije beleidsperiode, een samenvatting van het financiële behoefteplan van de organisatie en de verwijzing naar de beleidsintenties van de Vlaamse regering zoals bekend bij opmaak van het behoefteplan*”

- “ *Uiterlijk op 15 augustus van het jaar dat voorafgaat aan een nieuwe beleidsperiode bepaalt de minister de subsidie-enveloppe.*”

Artikel 4

§2 8°

De Raad stelt volgende correctie voor: “*de samenwerking met het Forum voor Amateurkunsten met betrekking tot de disciplineoverschrijdende materies, de samenwerkingsprojecten, de samenwerking met de belendende sectoren en de kwaliteitszorg;*”

§2 10°

De Raad stelt volgende tekstaanpassing voor:

“*De organisaties moeten in hun beleidsplan een open beleid aantonen naar mensen en groepen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond*” [het laatste woord van deze zin toe werd geschrappt]

§2 12°

De Raad stelt vast dat het onmogelijk is om het beleidsplan te verwijzen naar onbestaande regelgeving.

Artikel 5

geen opmerkingen

Artikel 6

§1 De Raad stelt volgende tekstaanpassing voor:

*“ Bij negatieve vaststellingen moet de organisatie uiterlijk binnen een jaar na de ontvangst van het verslag van de administratie een rapport indienen bij de administratie waarin wordt aangetoond dat de uitvoering van haar beleid conform het goedgekeurde beleidsplan is en dat het **beantwoordt** aan de vaststellingen van de administratie.”*

Artikels 7 tot en met 16

De Raad dringt aan op een consequent gebruik van de term *project*.

Artikel 7

geen opmerkingen

Artikel 8

geen opmerkingen

Artikel 9

geen opmerkingen

Artikel 10

geen opmerkingen

Artikel 11

§2 De Raad stelt volgende verduidelijking in de formulering voor:

*“ Minstens tien procent van **de projectmiddelen voor internationale culturele activiteiten** wordt voorbehouden voor interculturele projecten of **voor** projecten ingediend door groepen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond.”*

Artikel 12

De Raad stelt volgende tekstaanpassing voor:

1° *“ een internationaal evenement dat in Vlaanderen wordt georganiseerd, waar een publiek platform wordt geboden aan kwalitatief hoogstaande binnen- en buitenlandse amateurkunstengroepen en amateurkunstenaars uit **minstens** drie landen;”*

3° *“ een internationaal evenement in Vlaanderen met deelname uit **minstens** drie landen waaraan Vlaamse amateurkunstgroepen deelnemen **en waarbij** de inhoud en de methodiek omwille van het experimentele, vernieuwende of interdisciplinaire karakter een waardevolle bijdrage betekenen op het vlak van ervaringsuitwisseling;”*

Artikel 13

De Raad stelt volgende aanpassing van dit artikel voor:

§1 *“ De aanvraag voor projecten of activiteiten moet bij de administratie worden ingediend uiterlijk op 1 oktober van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin de internationale activiteit plaats vindt.”*

§2 *“Uit de aanvraag moet een partnerschap blijken met een erkende organisatie of met het Forum voor Amateurkunsten.”*

Artikel 14

4° De Raad stelt volgende toevoeging voor:

*“ een omstandige toelichting van het publieksbereik **over** hoe de media en pers zullen worden betrokken en **over** welke uitstraling dit project heeft voor Vlaanderen.”*

Artikel 15

§1 De Raad stelt volgende tekstaanpassingen voor

2° *“**de bevordering van internationale samenwerkingsverbanden, uitwisseling en expertisevorming**; [de woorden *bevorderd* worden worden geschrapt]*

6° *“**de indiening van een goed gemotiveerd en gedocumenteerd dossier**. [de woorden *werd ingediend* worden geschrapt]*

Artikel 16

De Raad stelt volgende tekstaanpassing voor:

§1 *“**Naast de subsidiëring van internationale culturele activiteiten in Vlaanderen, bestaat eveneens de mogelijkheid om een financiële tussenkomst aan te vragen in de reiskosten van sommige internationale activiteiten, namelijk bij:***

1° deelname door Vlaamse amateurkunstengroepen en amateurkunstenaars, met een behoorlijk artistiek niveau, aan een internationale wedstrijd met een grote internationale uitstraling, waarbij er deelnemers zijn uit minstens drie landen;

2° deelname door Vlaamse amateurkunstengroepen en amateurkunstenaars, met een behoorlijk artistiek niveau, aan een festival met een grote internationale uitstraling waarbij er deelnemers zijn uit minstens drie landen;

3° het uitsturen van een Vlaamse dirigent, regisseur, choreograaf, docent, deskundige, jurylid, naar internationale activiteiten met als bedoeling een bijdrage of meerwaarde aan te reiken aan de deelnemers van een activiteit in het buitenland;

4° het deelnemen van Vlaamse amateurkunstenaars of amateurkunstengroepen aan buitenlandse cursussen of workshops met deelnemers uit minstens drie landen met als bedoeling bijscholing en kwaliteitsverhoging van de eigen kennis en/of werking.

*5° **het uitnodigen van een buitenlandse dirigent, regisseur, docent, choreograaf, deskundige, jurylid, ... met als bedoeling een bijdrage of meerwaarde aan te reiken aan deelnemers van een activiteit in Vlaanderen.**”*

§2 *De tussenkomsten in de reiskosten voor deze activiteiten bedragen maximum 75% van de totale reiskosten met een maximum van duizend euro voor individuele deelnemers en een maximum van vijfduizend euro voor amateurkunstengroepen. De subsidiabele reiskosten zijn beperkt tot de internationale vervoerkosten van en naar het buitenland. Vervoerkosten in het betreffende land zelf worden niet aanvaard. **Als een indiener voor een internationale activiteit een hogere tussenkomst nodig acht, dan kan hiertoe een gemotiveerde aanvraag worden ingediend telkens vóór 1 oktober van het jaar voorafgaand aan de activiteit. Deze aanvragen worden voorgelegd aan de daartoe bevoegde adviescommissie.**”*

Artikel 17

geen opmerkingen

Artikel 18

geen opmerkingen

Artikel 19

geen opmerkingen

i.o. Marleen Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

Bijlage 9

Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding

ADVIES (goedgekeurd in de vergadering van 22.11.06) betreffende de evaluatie van het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

Vooraf

Op 20 april 2005 formuleerde de Raad voor Volkontwikkeling en Cultuurspreiding een advies over het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk. De Raad wil dit advies actualiseren na de volgende evoluties:

- de tekst van het decreet en van het uitvoeringsbesluit werden recent gewijzigd door het Vlaams Parlement. Deze ‘kleine’ wijziging gebeurde na gesprekken met de overheid en de administratie waarin nog meer ingrijpende wijzigingen van het decreet in het vooruitzicht werden gesteld vanaf de volgende beleidsperiode. Die ‘grote’ wijziging biedt volgens de Raad kansen om het decreet inhoudelijk en technisch te verbeteren en de praktijk van het sociaal-cultureel werk te valoriseren en te versterken;
- de dagelijkse praktijk van het decreet in de periode 2004-2006 heeft bij de organisaties uit de sector en bij de Raad verdere inzichten opgeleverd over een mogelijke verbetering ervan;
- in het kader van het project ‘Visieontwikkeling’ schreef het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk SoCiuS een visietekst over ‘Levenslang en Levensbreed Leren’. SoCiuS toetste deze tekst in 2006 aan het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk en bracht daarvan verslag uit bij de Commissie Volksontwikkeling middels een tekst ‘Toetsing van het decreet aan de visie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk op levenslang en levensbreed leren’. Deze tekst bevat o.i. zeer relevante overwegingen m.b.t. een evaluatie van het decreet;
- het decreet moet in 2007 een grondige evaluatie krijgen terwijl eind 2006, begin 2007 de nieuwe Strategische Adviesraad zijn werkzaamheden zal starten. De Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding wil daarom graag dit geactualiseerd advies als discussiemateriaal ter zake nalaten.

Dynamiek induceren, aanmoedigen en belonen.

Het huidige decreet is radicaal vernieuwend en betekent op vele punten een breuk met het verleden. De Raad heeft enkele bijkomende aanbevelingen om deze nieuwe dynamiek te versterken en een meer permanent karakter te geven.

1. De Raad stelt voor om in de sector een aantal proeftuinen tot ontwikkeling te laten komen waarin kan geëxperimenteerd worden met nieuwe en andere werkvormen, waar werksoort- en sectoroverschrijdende initiatieven tot stand kunnen komen en rond nieuwe maatschappelijke thema's kan gewerkt worden. Deze proeftuinen moeten toelaten te investeren in praktijkvernieuwing en moeten de laboratoriumfunctie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk reëel aanmoedigen. Om deze proeftuinen mogelijk te maken zijn extra middelen nodig die bij succes een structureel karakter kunnen krijgen. Ook de administratieve drempel om in te stappen moet laag zijn.
2. De Raad stelt voor de groei te stimuleren en de kwaliteitsverhoging van het aanbod en de kwalitatieve samenwerking tussen organisaties (binnen en buiten de sector zoals bij cultuurcentra en bibliotheken) te honoreren. Het systeem van communicerende vaten dat de overheid vandaag hanteert, biedt in dit verband geen toekomstperspectief. Een

organisatie kan in het huidige decreet immers enkel groeien op basis van een kwantitatieve inkrimping van andere organisaties binnen de werksoort. De funeste koppeling van de groei van de ene organisatie op basis van de sanctionering van een andere moet dus worden verlaten.

Eigenheid van het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

3. De Raad stelt vast dat het decreet competentie- en participatieverhoging wil bewerkstelligen en daardoor uiteindelijk meer maatschappelijke interactie, integratie en cohesie wil bevorderen. De Raad bevestigt deze intentie maar wil ze explicieter verbonden zien met de specifieke visie op leren die het sociaal-cultureel volwassenenwerk onderscheidt van de andere actoren in de volwasseneneducatie. Het ervaringsgerichte en actiegerichte leren als individu, als groep en in groep vanuit een emancipatorische inspiratie is daarvan de kern. Dit betekent niet dat alle sociaal-culturele praktijken ontwikkeld worden als leercontexten waarin de educatieve functie prioritair is en 'leren' geïsoleerd kan worden van de andere functies.
4. De Raad onderkent het belang van de educatieve functie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in het kader van het levenslang en levensbreed leren. Tegelijk pleit de Raad voor een gelijkwaardige – wat niet betekent mathematisch evenwichtige - benadering van de andere functies. Maatschappelijke activering, gemeenschapsvorming en cultuurparticipatie zijn functies die hun relevantie putten uit de ambitie om onze samenleving humaner, democratischer, verdraagzamer te maken. Tendensen van individualisering, globalisering en dualisering die in de samenleving hoogtij vieren o.a.omwille van economische processen, vergroten het belang van deze functies.
5. De Raad meent in dit verband dat het succes van een sector niet alleen afhankelijk is van de doeltreffendheid van het decreet dat de sector regelt. Ook het 'flankerende beleid' is belangrijk. Sociaal-cultureel volwassenenwerk is een speler op het maatschappelijk middenveld één van de mogelijke 'bruggen' tussen burgers, markt en overheid. De implementatie van het decreet ontslaat echter noch de sector noch de overheid van een verdere bezinning over de maatschappelijke positionering van de sector. De overheid kan weliswaar een logistiek instrumentarium ontwikkelen om de participatie van burgers mogelijk te maken. Dit zal enkel kunnen als er actoren zijn die burgers aan elkaar doen 'klitten'. Sociaal-cultureel volwassenenwerk moet deze rol blijven claimen en invullen ook al is de tijdsgeest hierbij een tegenstrever.

De Raad spreekt zijn bezorgdheid uit over de mogelijkheid dat een aantal ontwikkelingen die door het nieuwe decreet op gang werden gebracht het gevaar inhouden om organisaties van deze kritische rol te vervreemden: beleids- en jaarplannen maken, vervreemdende schaalvergrotingsprocessen, intern georiënteerde kwaliteitszorg, ... kunnen organisaties eerder oriënteren naar een legitimering op basis van conformiteit aan de eisen van de overheid dan naar een maatschappijkritische opstelling

Financiering

6. De Raad is van oordeel dat het kaderdecreet onvoldoende transparantie toelaat in het financieringsmechanisme van de verenigingen, instellingen en bewegingen. De globale effecten van de uitvoering van het principe van de ‘communicerende vaten’ in de mogelijke sanctionering van organisaties is derhalve niet zichtbaar. De Raad stelt voor vanaf 2007 aparte allocaties te voorzien voor de verschillende werksoorten in de begroting van de Vlaamse overheid.

Open aanbod en autonome levenssfeer

7. Het decreet van 4 april 2003 beperkt de werkruimte van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. De volkshogescholen en de gespecialiseerde vormingsinstellingen dienen zich (op enkele uitzonderingen na) in hun aanbod te beperken tot de autonome levenssfeer en tot de werkwijze van het zgn. ‘open aanbod’.

Deze beperking stelt het sociaal-cultureel volwassenenwerkvoor belangrijke inhoudelijke problemen. Ze dreigt ook de positie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in het educatieve landschap ernstig te schaden. De tekst van Socius¹⁸ is hierover duidelijk in de volgende passages, waar de Raad zich achter schaaft:

(3.4. Open en/of gesloten aanbod)

De discussie over open en gesloten aanbod is in feite een discussie over de wijze waarop het aanbod georganiseerd wordt. Het decreet creëert hierover verwarring. Voor de volkshogescholen en de gespecialiseerde vormingsinstellingen wordt gesteld dat het dient te gaan over een open aanbod (mits enkele uitzonderingen). Een open aanbod wordt gedefinieerd als een aanbod dat voldoende tijd vooraf openbaar is aangekondigd en waarop ieder persoon zich vrijwillig kan inschrijven. Voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, dat zeer doelgroepgevoelig is, en haar aanbod ontwikkelt in zeer nauwe samenspraak met haar deelnemers, leidt dit tot onduidelijkheden. Het discours omtrent levenslang en levensbreed leren legt bovendien sterk de nadruk op het feit dat er minder aanbodgericht dient gewerkt te worden. Dit gebeurt ten voordele van het meer vraaggestuurd werken en een toenemende aandacht voor maatwerk. Het werken met een open aanbod staat op gespannen voet met deze tendensen van maatzorg, meer vraaggestuurd en doelgroepspecifiek werken. Het criterium “open aanbod” lijkt een weinig relevante categorie te zijn om de bijdrage van het sociaalcultureel volwassenenwerk aan het levenslang en levensbreed leren af te bakenen (zie ook het volgende punt 3.5).

(3.5. De autonome levenssfeer)

In het decreet is er een inconsequentie te bespeuren die de sector bezig houdt. Alle organisaties dienen te werken volgens een sociaal-culturele methodiek. Volgens de sociaalculturele methodiek worden personen aangesproken op hun verschillende bestaansdimensies en in verschillende levenssferen. Dit staat op gespannen voet met het feit dat volkshogescholen en gespecialiseerde vormingsinstellingen zich in hun aanbod dienen te beperken tot de autonome levenssfeer (mits enkele uitzonderingen). Het begrip autonome levenssfeer wordt bovendien niet gedefinieerd in het decreet. De ruimte voor verschillende interpretaties (vrije tijd versus arbeidstijd, beroepsgericht versus niet

¹⁸ Socius, Toetsing van het decreet aan de visie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk op levenslang en levensbreed leren. Tekst toegelicht in de vergadering van de Commissie Volksontwikkeling van 29 mei 2006.

beroepsgericht, arbeid wel of niet als thema, werkenden en werklozen wel of niet als doelgroep,...) zorgt voor tal van onduidelijkheden, discussies en voor de nodige onzekerheid. Hier wordt best aan verholpen.

(3.7. Samenwerkingsverbanden)

In de Memorie van Toelichting wordt de keuze voor één decreet gemotiveerd vanuit de mogelijkheid die dit biedt op vlak van samenwerking en netwerkvorming over de grenzen van de eigen werksoort. Het decreet stimuleert het aangaan van samenwerkingsverbanden echter onvoldoende. Samenwerking binnen de sector wordt zeer eenzijdig, summier en in kwantitatieve termen uitgewerkt. Met betrekking tot samenwerking met andere aanbieders van de volwasseneneducatie bevat het decreet voor de sector geen stimulansen. Integendeel: de in het decreet ingeschreven beperkingen omtrent het open aanbod en de autonome levenssfeer worden als een beperking beschouwd om vlot te kunnen samenwerken met andere aanbieders op het vlak van educatie. In het decreet wordt bovendien expliciet gesteld dat het sociaal cultureel volwassenenwerk zich ver weg dient te houden van enig schoolverband en elke vorm van beroepsopleiding. In het perspectief van een rationeel, planmatig en beter gecoördineerd aanbod ten aanzien van de individuele (lerende) burger bemoeilijkt dit alles het aangaan van samenwerkingsverbanden met andere spelers op het veld van educatie (bv. in functie van geïntegreerde opleidingstrajecten, bv. het introduceren van leerlingen in thema's als vrede en verdraagzaamheid). Het verdient aanbeveling om samenwerkingsverbanden tussen alle spelers op het vlak van educatie positief te stimuleren.

Deze beperking 'open aanbod in de autonome levenssfeer' was o.i. een begrijpelijke reactie van de overheid tegen een aantal aberraties die voor 2003 bestonden in de werking van een aantal organisaties. Sommige 'oude' instellingen hielden zich quasi uitsluitend bezig met cursussen en opleidingen voor professionelen uit 'belendende' sectoren: welzijnszorg, onderwijs, arbeid en tewerkstelling. Een deel van het sociaal-cultureel volwassenenwerk dreigde zich te verwijderen van zijn doelstellingen.. Tegelijk was deze beperking in het decreet een indirect middel om het beschikbare budget te beheersen en de oprichting van de volkshogescholen financieel mogelijk te maken.

De huidige situatie in 2006 is anders. De invoering van het decreet heeft het landschap grondig hertekend. De oprichting van de volkshogescholen, de techniek van het werken met beleidsplannen en de verplichte oriëntatie van de gespecialiseerde instellingen naar één thema hebben het sociaal-cultureel volwassenenwerk een volledig nieuwe wending gegeven. Het is de mening van de Raad dat de beide objectieven van de overheid - een inhoudelijk multifunctionele oriëntatie van het sociaal-cultureel volwassenenwerk én de beheersbaarheid van het globale budget - op dit ogenblik perfect gewaarborgd kunnen worden via de techniek van beleidsplanning en van beoordeling door de adviescommissies. Daarom stelt de Raad volgend alternatief voor:

- 1) De organisatie maakt een beleidsplan en beschrijft haar doelen, haar doelgroepen en haar manier van werken. Afhankelijk van doelen en doelgroep kan deze laatste gedeeltelijk een 'open aanbod' en gedeeltelijk een 'gesloten aanbod' zijn. De organisatie motiveert haar werkwijze in het beleidsplan t.a.v. de sociaal-culturele methodiek.
- 2) De adviescommissie beoordeelt dit beleidsplan en doet dit op basis van criteria die vastgelegd worden door de overheid. Deze criteria bewaken het multifunctionele karakter van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in zijn geheel, maar ook de positionering van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in het volledige educatieve landschap.

- 3) De overheid kent op basis van de beoordeling van de adviescommissie(s) een subsidie toe aan de organisatie en sluit met haar een overeenkomst af waarin vastgelegd wordt welke doelen en acties de organisatie zal realiseren in ruil voor deze subsidie.
- 4) De overheid volgt de uitvoering van deze overeenkomst op. De adviescommissies nemen deze uitvoering mee in de beoordeling van een volgend beleidsplan en een volgende subsidiëring.

Informele educatie

8. De Raad stelt voor om bij een eventuele wijziging van het decreet de positionering van het sociaal-cultureel volwassenenwerk in het educatieve landschap beter de omschrijven. De tekst van Socius zegt hierover het volgende, waarbij de Raad zich aansluit:

(3.1.De positionering in het educatieve landschap)

In dit decreet wordt duidelijk gezegd dat het sociaal-cultureel volwassenenwerk behoort tot de sector van de niet-formele educatie. De positionering van de sector in het educatief bestel is echter onvolledig. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk biedt niet alleen een educatief aanbod aan in termen van educatieve programma's, maar biedt haar deelnemers tal van andere contexten aan waarin personen ook informeel leren. De aandacht die de sector aan de dag legt voor alle processen van niet formeel en informeel leren van individuen komt in het decreet te weinig uit de verf, er is enkel een vermelding van het informele leren van personen bij het begrip sociaal-culturele methodiek. Bij het positioneren en omschrijven van de sector met betrekking tot leren wordt best en consequent doorheen heel het decreet meer rekening gehouden met het informeel leren en de meerwaarde van het sociaal-cultureel volwassenenwerk dienaangaande.

(3.3.Erkenning van elders verworven competenties)

Dat deelnemers in het sociaal-cultureel volwassenenwerk heel wat sociale vaardigheden en competenties verwerven, staat te lezen in de Memorie van Toelichting. In het kader van het valoriseren van elders verworven competenties in onderwijs en beroepsopleidingen kan het sociaal-cultureel volwassenenwerk niet uit het vizier blijven. Het zijn de individuele leerders die er wel bij varen dat bij EVC-procedures ook rekening gehouden wordt met de door hen verworven competenties in het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Op het vlak van de niet formele educatie en het informeel leren is daarbij steeds meer sprake van leer-, functie- en competentiebewijzen. In het decreet wordt ook niet verwezen naar de mogelijkheid om competenties te verwerven buiten strikt educatieve settings; bijvoorbeeld door het opnemen van verantwoordelijkheden als vrijwilliger. Bij het definiëren van de sector kan met dit alles best meer rekening gehouden worden.

Stabiliteit in het nieuw beleidsinstrumentarium...

9. Decreet en uitvoeringsbesluit leggen een nieuwe manier van beleidsvoering vast voor de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk Er wordt ook een nieuw beleidsinstrumentarium ingevoerd door de introductie van beleidsplannen, het proces van beleidsplanning, de introductie van kwaliteitszorg voor lerende organisaties en – last but not least - door de introductie van een nieuwe actor in het beleidsproces, met name de adviescommissies.

De Raad is van oordeel dat er best geen grondige wijzigingen van dit beleidsinstrumentarium komen in de eerstvolgende jaren.

Maar toch enkele bijsturingen

10. De nieuwe instrumenten in het decreet vergen een nieuwe manier van (samen)werken tussen overheid (de administratie), de adviescommissies en de sector/het werkveld. Daarom vraagt de Raad op bepaalde punten een aantal verduidelijkingen, preciseringen en bijsturingen. Deze ingrepen moeten het volgende nastreven:
- o een maximale transparantie in zowel de gegevens van de organisaties als in de werkwijze en de beslissingen van de adviescommissies en de overheid.
 - o de mogelijkheid van contact en interactie tussen adviescommissie en organisatie binnen het proces van advisering.
 - o een grotere mate van vrijheid voor de organisaties in de keuze van de vorm waarin zij hun beleidsplan opmaken en voorstellen.

Enkele ingrepen die **de transparantie** kunnen bevorderen:

- o de doelstellingen, de procedure en het verloop van de visitatie, evenals de thema's waarrond het bezoek ter plekke zal verlopen worden best vastgelegd in een publiek document dat vooraf aan alle organisaties wordt bezorgd.
- o het publiek maken aan alle betrokkenen (en dit ruim van te voren) van het beoordelingskader van de commissies (het zgn. sjabloon). Dit gebeurt best via een document dat een aantal bepalingen uit het decreet en het uitvoeringsbesluit samenbrengt, ordent en waar nodig ook toelicht.
- o het opnemen in dit document van het verloop van het ganse proces van de beleidsplanning tussen enerzijds de organisaties, anderzijds de adviescommissie en de administratie. De daarvoor gehanteerde timing en de vastgelegde deadlines moeten eveneens in dit document worden vermeld, met inbegrip van de voorziene beroepsprocedure.
- o het verduidelijken van een aantal termen of het aangeven van een aantal minimale criteria, waaraan bepaalde aspecten van het beleidsplan moeten voldoen (o.m. personeelsplan, financieel plan...)
- o het verduidelijken van de weging van de parameters bij de beoordeling. Het is wenselijk dat vooraf bekend is of alle parameters (beoordelingselementen) even zwaar wegen of dat aan sommige parameters een zwaarder gewicht wordt toegekend.
- o ervan uit te gaan dat sommige parameters geen kwalitatief oordeel vergen in termen van 'zijn ze aanwezig of afwezig', maar veeleer een kwantitatief oordeel over 'zijn ze in meerdere of in mindere mate aanwezig'. De commissies moeten expliciteren waar ze per organisatie de lat leggen en op basis waarvan ze dit gedaan hebben.
- o organisaties desgewenst verduidelijking te geven over de wijze waarop de adviescommissies de noties indicatoren, normen en effecten geïnterpreteerd hebben.
- o aan te geven hoe bij de beoordeling van de beleidsplannen van de tweede en derde generatie de realisatie van het vorige beleidsplan een rol zal spelen. De Raad wenst dat de adviescommissie de realisatie van het beleidsplan niet louter technisch beoordeelt in functie van een bepaalde realisatiegraad, maar dat de realisatiegraad wordt afgewogen aan de aard van de doelstellingen en de geleverde inspanningen.
- o geen vergelijkende beoordeling maken van de beleidsplannen van de organisaties, maar een onderbrengen van de beleidsplannen van de organisaties in niveaus of categorieën op basis van maatstaven die van te voren publiek zijn gemaakt.

Enkele ingrepen die **de interactiviteit** kunnen bevorderen:

- o het toelaten aan alle organisaties hun beleidsplan, de realisatie van een vorig beleidsplan en de eigen organisatie kort mondeling voor te stellen aan de commissies

- of delen van de bevoegde commissies, zodat de adviescommissies zich ook een beeld kunnen vormen van de organisatie als zodanig.
- o een overleg opzetten met de sector over de maatstaven die gebruikt worden om organisaties onder te brengen in niveaus of categorieën.

Ingrepen die de **vrijheid van organisaties wat de vorm betreft** kunnen bevorderen:

- o meer soevereiniteit bieden aan de organisaties in het kiezen van een systeem van opmaak voor hun beleidsplan. Sommige (blijkbaar momenteel verplichte) aspecten zoals de SWOT-analyse kunnen immers evenzeer worden bereikt via een andere, soms zelfs meer aangewezen methodologie.
- o verduidelijking geven van de vereiste dat ook de algemene doelen SMART (Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realiseerbaar, Tijdsgebonden) moeten geformuleerd zijn. De Raad is van oordeel dat algemene doelen per definitie niet SMART kunnen zijn. Wel moeten algemene doelen operationaliseerbaar zijn en moet er een relatie aantoonbaar zijn tussen de algemene doelen en de concrete doelen.
- o organisaties niet alleen in principe, maar ook in feite onafhankelijk laten opteren voor een kwaliteitssysteem naar keuze.

Zichtbaarheid van de sector

11. De Raad volgt Socius in zijn bezorgdheid over het gebrek aan zichtbaarheid van de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Dit houdt verband met het ontbreken van relevante gegevens over de werking en de realisaties van de organisaties. In samenspraak met de sector moeten afspraken gemaakt worden over het verzamelen en publiek maken van deze gegevens.

(3.9. Maatschappelijke zichtbaarheid van de sector)

De met dit decreet geïnstalleerde beleidsplanningslogica verplicht elke organisatie zich op regelmatige basis zichtbaar te maken (aan de hand van beleidsplannen, werkings- en jaarverslagen). Specifiek voor de verenigingen wordt in het decreet opgelegd dat ze moeten beschikken over een registratiesysteem over de werking van de aangesloten afdelingen of groepen. Verder staat bij elk van de werksoorten te lezen dat ze op verzoek van de administratie alle nuttige en noodzakelijke gegevens met betrekking tot de werking dienen te verstrekken. Over welke gegevens het kan gaan en over de aard van de gegevens, worden er verder geen uitspraken gedaan in het decreet. In functie van het zichtbaar maken van de bijdrage van het sociaal-cultureel volwassenenwerk inzake levenslang en levensbreed leren is het raadzaam om in samenspraak tussen de sector en de overheid tot afspraken te komen over het beschikbaar stellen van de noodzakelijke gegevens.

De Raad vindt het registreren en zichtbaar maken van gegevens niet alleen voor de educatieve functie belangrijk maar evenzeer voor de andere functies van het sociaal-cultureel volwassenenwerk: gemeenschapsvorming, maatschappelijke activering en cultuurparticipatie

Wetenschappelijk onderzoek over de realisatie van de doelstellingen van het decreet

12. De Raad vraagt met aandrang dat onmiddellijk werk zou worden gemaakt van het opzetten van degelijk wetenschappelijk onderzoek over het sociaal-cultureel volwassenenwerk en over de effecten van het decreet van 4 april 2003. Zonder dit

Voor een lijst van mogelijke onderzoeksvragen verwijzen we naar de bijlage bij dit advies.

Specifieke bemerkingen i.v.m. de verenigingen

13. De spreidingsnorm voor de verenigingen van migranten aanpassen, met name het wijzigen van de verplichting om in drie provincies minstens 10 afdelingen te tellen.

Specifieke bemerkingen i.v.m. de vormingsinstellingen

14. De normen voor de verhouding open aanbod en aanbod op vraag voor de gespecialiseerde vormingsinstellingen laten wegvallen. Dit moet vormingsinstellingen toelaten te kiezen voor die vormen van aanbod die hen in staat stellen hun doelstellingen op de beste manier te realiseren.
15. De huidige subsidieregeling voor gespecialiseerde vormingsinstellingen vervangen door een regeling die per beleidsperiode een toename aan subsidie mogelijk maakt op basis van door de administratie geaggregeerde gegevens uit de jaarlijkse rapporteringen enerzijds, en uit de eigen beleidsintenties voor de eerstvolgende beleidsperiode anderzijds. Deze toename aan subsidiëring is niet geconditioneerd door afname van subsidie van andere vormingsinstellingen.
16. De kwantificering van de verplichte samenwerking tussen gespecialiseerde vormingsinstellingen en volkshogescholen schrappen. Elke gespecialiseerde vormingsinstelling moet in haar beleidsplan expliciteren hoe zij met de volkshogescholen samenwerkt. Dat is ook het geval voor de volkshogescholen. Het uitgangspunt moet zijn dat de volkshogescholen en de gespecialiseerde vormingsinstellingen samen en complementair ten opzichte van elkaar instaan voor de niet-formele educatie in Vlaanderen en Brussel.
17. De timing voor de procedures in het decreet opnieuw bekijken en aanpassen aan een maximale werkbaarheid en aan andere regelgevingen (inz. De VZW-wetgeving).
18. De Raad beklemtoont de nood aan afstemming tussen de diverse bestuurlijke niveaus: in zonderheid tussen de Vlaamse overheid, de Provincie en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Specifieke bemerkingen i.v.m. de bewegingen

19. De Raad vraagt dat de overheid de werksoort Bewegingen ten volle waardeert in haar rol van maatschappelijke veranderaar. Omdat maatschappelijke verandering een langdurig

proces is, behoren bewegingen een erkenning te krijgen en duurzaam gefinancierd te worden. De Raad sluit zich op dit punt aan bij de formulering van Socius:

(3.8. De erkenning van bewegingen)

Het leren samenleven en het werken aan de samenleving zijn van essentieel belang voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. In het perspectief van levenslang en levensbreed leren huldigt het sociaal-cultureel volwassenenwerk het ervaringsleren en het actiegericht leren. Actie en reflectie wisselen elkaar bij dit type van leren voortdurend af. Met de werksoort bewegingen wordt er in het decreet dienaangaande een ideale omgeving gecreëerd. Een beweging is een leeromgeving waar de maatschappelijke activeringsfunctie en de educatieve functie op een interessante manier aan elkaar gekoppeld worden. Indien het creëren van deze leercontext ook zo door de overheid bedoeld is, dan is het verwonderlijk dat daar in het decreet voor de bewegingen niet een meer duurzaam karakter aan gegeven wordt. Het in dit decreet ontbreken van een erkenning van bewegingen wordt op dat punt als een structurele belemmering ervaren. Het verdient aanbeveling de situatie van de werksoort bewegingen vanuit dit perspectief opnieuw te bekijken.

20. Het minimumbedrag (75.000 euro) voor bewegingen aanpassen op basis van een herberekening van het kritisch minimum dat een startende organisatie nodig heeft om zich in het bestek van één beleidsperiode uit te bouwen tot een volwaardige beweging.

i.o. Marleen Platteau, voorzitter Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding
Christine Bussche, secretaris

BIJLAGE bij het advies betreffende de evaluatie van het decreet betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

De Raad suggereert volgende bijkomende onderzoeksvragen:

- Participeren méér groepen burgers aan méér en kwaliteitsvoller sociaal-cultureel volwassenenwerk? Leidt deze participatie naar meer maatschappelijk engagement?
- Welke zijn de effecten van het feit dat sommige organisaties hun werking hebben opgeheven en dat andere op autonome basis hun werking verder zetten? In welke mate zijn op die manier lacunes tot stand gekomen inzake inhoudelijke thema's of in het bereik van doelgroepen?
- Voor migrantenverenigingen gelden vanaf 2010 identieke normen als voor autochtone verenigingen. Is dat tijdpad realistisch? Wordt hiermee een sociologisch onderbouwde visie op integratie gerealiseerd?
- Is er een samenwerking tussen autochtone en migrantenverenigingen of zijn er intenties in die richting waarneembaar?
- Leidt de creatie van de volkshogescholen en de verplichte samenwerking met de landelijk gespecialiseerde instellingen tot een behoeftedekkend aanbod inzake niet-formele volwasseneneducatie? Leidt deze setting tot inhoudelijke complementariteit en organisatorisch partnership of tot verschraling, versnippering, overlapping en ondoelmatige concurrentie?
- Wordt buiten de vermelde verplichte samenwerking tussen de volkshogescholen en de landelijke vormingsinstellingen ook op andere manieren effectief samengewerkt?
- Geven de bewegingen voldoende aanleiding tot de gewenste maatschappelijke vernieuwing en "beweging"?
- Met de invoering van integrale kwaliteitszorg en het verlaten van de louter kwantitatieve documentatie in de verhouding tussen sector en overheid, is enerzijds gepoogd de rechtszekerheid en de inhoudelijke autonomie van de organisaties te verstevigen en anderzijds de toename van kwaliteitsvolle sociaal-culturele 'producten' en processen in hoofde van de gebruikers te garanderen. Zijn er tendensen die erop wijzen dat de beoogde effecten gerealiseerd worden? Zijn de noties van het kwaliteitsdenken voldoende en consequent geïmplementeerd of zijn er (kwalijke) restanten van (onbewuste) kwantitatieve reflexen overeind gebleven? Zijn de rechtszekerheid en de inhoudelijke autonomie van de organisaties toegenomen?
- De dotaties voor de instellingen – 116 euro/uur voor de gespecialiseerde vormingsinstellingen en 150 euro/uur voor de federaties en de enveloppe voor de instelling voor gedetineerden – zijn te laag ingeschat en dekken niet de reële kosten. De Raad beveelt aan dit en volgende aanvullende stellingen te staven via wetenschappelijk onderzoek:
 - De te lage inschatting van de reële kost verplicht instellingen tot bijkomende inspanningen die hun autonomie kunnen aantasten.
 - Een voorbeeld van niet ingeschatte kosten zijn de kosten voor toezicht voor de federaties met een aanbod voor mensen met een mentale handicap.

- Bijkomende inspanningen niet steeds realiseerbaar: aan gevangenen kan geen bijdrage worden gevraagd.
- Wat is het effect van het decreet op het flexibel inzetten van personeel?
- Sociaal-cultureel volwassenenwerk wordt in hoofdzaak gesitueerd binnen de vrijetijdssfeer. Gezien de groeiende vervaging van de grens tussen vrije tijd en arbeidstijd, lijkt het nuttig na te gaan welke relatie er tussen beide bestaat en welke evoluties er zich ter zake aandienen.
De relatie vrije tijd – arbeidstijd dient tevens bekeken te worden in het licht van ‘levenslang en levensbreed leren’.